

GLASILO JEVREJSKE ZAJEDNICE BOSNE I HERCEGOVINE

Jevrejski glas

broj 52.

Sarajevo, mart 2012. / adar-nisan 5772.

PURIM 2012.

31. mart

Pred Pesah u Osijeku
(Bizovačke Toplice)

6. april

Erev Pesah

19. april

Promocija knjige
Predraga Fincija

20. april

Promocija
Bejahada 2012.

28.4.-2.5.

Kladovo porodični
seminar

8. maj

Zajednički nastup 4
nacionalna društva

3. juni

Đakovo

10. juni

Hodočašće na Grob
rav Moše Danona

Izlazi četiri
puta godišnje
Published four
times a year

Broj 52
mart, 2012.

Glasnik Jevrejske
zajednice Bosne i
Hercegovine
Herald of Jewish
Community of Bosnia and
Herzegovina

Izdavač/Publisher
Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine

Glavni urednik
Editor-in Chief:
Jakob Finci

Odgovorni urednik:
Pavle Kaunitz

Redakcijski kolegij:
**Bobo Kožemjakin, Lelo
Tauber, Pavle Kaunitz,
Klara Pelja**

Dopisnici iz inostranstva:
**Željko Kućunović-Čaja,
Aron Albahari**

Fotograf Redakcije:
Branko Grujić

Lektor: **Gordana Girt**

Štanparija:
Unioninvest plastika

DTP:
Srdan Ninković

Adresa uredništva
Editorial Staff Address:
Jevrejska opština Sarajevo za
"Jevrejski glas"
Hamdije Kreševljakovića 59
71000 Sarajevo
tel. 229-666
229-667

Rješenjem Ministarstva
obrazovanja, nauke,
kulture i sporta
Vlade Federacije
Bosne i Hercegovine
"Jevrejski glas" je upisan u
evidenciju javnih glasila
pod rednim brojem 279,
dana 22.4.1993. godine

E-mail:
jevrejskiglas@yahoo.com

«SARAJEVO 2012»

Vladimir Andrlje

3.str

LEKCIJA KOJU NISMO NAUČILI

Jakob Finci

4.str

DOBAR POSAO

Pavle Kaunitz

8.str

TANGO JEHUDIM NA JAHORINI

Elma Softić-Kaunitz

10.str

PURIM

Prof. Kamhi David

12.str

KONCERTI, KONCERTI, KONCERTI...

Prof. Kamhi David

18.str

JEVREJI VIŠEGRADA

Jasna Ćirić

20.str

SUNCE NAD DRINOM UGRIJALO SVE LJUBITELJE SAMOKOVLJINIH DJELA

Lelo Tauber

16.str

NOVI NASLOVI U BIBLIOTECI

Gordana Girt

22.str

Vijesti iz Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine

U Sarajevu je 02.12.2011. godine održana Sjednica Skupštine Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine.

Dogovoreno je da se određene zajedničke aktivnosti, obilježavanje značajnijih datuma, kao i određene kulturne manifestacije sinhronizovano, pojedinačno ili zajednički obavljaju u jevrejskim opštinama, što se naročito odnosi na zajednički finansirane aktivnosti.

Također je zaključeno da se ubuduće sve odluke vezane za imovinu, finansije i slično, čiji vlasnik je Jevrejska zajednica donose uz elektronsku konsultaciju članova Zajednice.

Članovi Skupštine su upoznati sa kandidaturom za predstavnika naše zajednice u Vijeću nacionalnih manjina BiH, koju su podnijeli Jakob Finci i Zoran Mandlbaum. Nakon razmatranja navedenih kandidatura, jednoglasno je odlučeno da Jevrejsku zajednicu Bosne i Hercegovine u Vijeću/Savjetu nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine predstavlja gospodin Jakob Finci, predsjednik Zajednice.

Razmatrana je inicijativa gospođe Tatjane Savić, koja je saopštila da postoji inicijativa da se u Bijeljini registruje Udruženje Jevreja, uz napomenu da u regiji Bijeljina ima trinaest članova s jevrejskim porijeklom. Gospođi Savić je sugerisano da, ukoliko imaju uslove, registruju Jevrejsku opštinu, kao vjersku zajednicu, a ne udruženje, obzirom da članovi Jevrejske zajednice BiH mogu biti samo registrovane vjerske zajednice, a ne i različita udruženja.

Donesen je i zaključak da će se naredna Sjednica Skupštine Jevrejske zajednice BiH održati u mjesecu martu/aprilu u Doboju.

«Sarajevo 2012»

U periodu od 26.01. – 29.01.2012. godine na Palama je održan, sada već tradicionalni, Seminar za djecu i omladinu jevrejskih opština sa prostora bivše nam države.

Ove godine smo imali 30 učesnika iz Srbije, Hrvatske, Makedonije i Bosne i Hercegovine.

Tema Seminara „Holokaust – kako se izučava u školama“ je odabrana zbog toga što se upravo u periodu održavanja Seminara obilježavao i Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta 27. januar.

Taj 27. januar smo proveli čitav dan u Sarajevu, gdje smo prisustvovali polaganju vijenaca na Jevrejskom groblju Borak i Komemoraciji koja je održana u prostorijama Jevrejske opštine Sarajevo. Nakon Komemoracije, gospodin Eli Tauber, nam je održao zanimljivo predavanje o pravednicima Bosne i Hercegovine.

Prvi dan Seminara imali smo čast da slušamo izlaganje gospodina Danila Nikolića koji nam je pričao o ljetnim kampovima i seminarima u periodu od 1946. – 1975.

Elma Softić – Kaunitz je održala predavanje na temu «Zašto je (na početku) stvoren samo jedan čovjek», dok je Dina Šosberger iz Zagreba održala dva predavanja; «Simboli» i «Stav Judaizma prema eutanaziji».

Za art radionicu je bila zadužena Anna Kožemjakin, za plesnu radionicu – Nives Beissmann, a za večernji program o rage stripovima – Tina Šunjić.

Ovom prilikom bi se htjeli zahvaliti našim stalnim sponzorima, Connections-u i JDC-u, a posebnu zahvalnicu bi uputili gospodinu Phillipu Weineru koji svake godine finansijski podrži naše učesnike.

Vladimir Andrlje

Lekcija koju nismo naučili

Mada je 1945. rečeno „Nikad više“, genocid se, nažalost, ponovio i u Kambodži i u Ruandi i u Bosni i Hercegovini. Gotovo cijela Evropa ima u svojim kalendarima obilježen 27. januar kao Dan sjećanja na Holokaust (EPA)

Piše: **Jakob Finci**

U novembru 2005., Generalna skupština Ujedinjenih nacija, je jednoglasno usvojila Rezoluciju kojom se 27. januar obilježava kao međunarodni dan sjećanja na Holokaust. Tog datuma, 1945. godine, sovjetske trupe su oslobodile zloglasni logir u Aušvicu, te je zbog toga prihvaćeno da to bude i datum kada se sjećamo Holokausta.

Bosna i Hercegovina je još u januaru 2000. na Međunarodnom forumu u Stokholmu prihvatila Deklaraciju kojom su se prisutne države, njih 47, obavezale da će jedan dan u godini prihvatiti kao datum obilježavanja Holokausta.

Važnost datuma

Nažalost, kako se nismo dogovorili ni oko drugih datuma koje treba obilježavati, nismo se dogovorili niti oko Dana sjećanja na Holokaust, i

sve do 2005. godine, kada je Generalna skupština Ujedinjenih nacija, bez ijednog glasa protiv, usvojila Rezoluciju o obilježavanju 27. januara kao Međunarodnog dana Holokausta, mislili smo da je to jedini razlog što se ovaj datum u Bosni i Hercegovini ne obilježava.

Holokaust, u kome je tokom Drugog svjetskog rata stradala trećina jevrejskog stanovništva, šest miliona ljudi, je najveći genocid u istoriji. Danas, kada gotovo cijela Evropa ima u svojim kalendarima obilježen 27. januar kao Dan sjećanja na Holokaust, ponosni smo što je i naše Vijeće ministara odlučilo da se ovaj dan u Bosni i Hercegovini obilježava kao Dan sjećanja na Holokaust, te se nadamo da će to postati tradicija oko koje neće biti pitanja.

Vjerovatno će biti glasova koji će pitati, a zašto je to Holokaust važniji od toliko drugih tragedija koje smo preživjeli u dvadesetom vijeku? Sigurno je da država, koja je, jedina u

Evropi nakon Holokausta doživjela genocid, mora da obilježi ovu, ipak najveću tragediju prošlog vijeka, i sigurno je da Jevreji Bosne i Hercegovine, onih blizu deset hiljada stradalih u Holokaustu, zaslužuju i mnogo više.

Holokaust, u kome je tokom Drugog svjetskog rata stradala trećina jevrejskog stanovništva, šest miliona ljudi, je najveći genocid u istoriji, te mada je 1945. rečeno „Nikad više“, genocid se, nažalost, ponovo i u Kambodži i u Ruandi i u Bosni i Hercegovini.

Memorijal u Berlinu, 26. januara (AFP)

Jasno je da je sjećanje na Holokaust, ustvari sjećanje na sve nesreće koje su ljudi sami prouzrokovali, ubijajući druge i drugačije, zbog boje kože, vjere ili političkih ubjeđenja, te da ne smije više biti ni zločina, ni žrtava, niti onih koji će to samo neutralno

posmatrati, te nas ovo podsjećanje na Holokaust jednostavno tjera da na svaku takvu opasnost pravovremeno reagujemo.

Ujedinjene nacije su Rezolucijom 60/07, reafirmišući načela iz Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, koja proglašava da su svi ljudi jednaki, bez obzira na rasu, religiju ili neki drugi položaj, te da imaju pravo na život, slobodu i ličnu sigurnost, tražile od zemalja članica da se učeći o Holokaustu, spriječi svaki budući genocid, te odbacile negiranje Holokausta kao istorijskog događaja u cijelosti ili djelimično.

Isto tako, ponovo je bezrezervno osuđeno svako ispoljavanje vjerske netolerancije, šikaniranje ili nasilje prema osobama drugog etničkog porijekla ili religijskog uvjerenja.

Značaj poruke

Nažalost, u bosanskohercegovačkim školama, bez obzira jesu li pod istim ili odvojenim krovovima, o Holokaustu se ne uči, pa čak ni 27. januara svake godine.

Kažu da narodi koji ne cijene svoju prošlost – nemaju budućnosti – značajna poruka koju treba ozbiljno shvatiti.

Godine 1945. svijet je nakon Holokausta rekao „Nikad više“. Možda je vrijeme da i mi, sada, 2012. godine u Bosni i Hercegovini kažemo zanemarivanju 27. januara kao Danu sjećanja na Holokaust – Nikad više.

Stavovi izraženi u ovom tekstu su autorovi i nužno ne predstavljaju uredničku politiku Al Jazeera.

Izvor: **Al Jazeera**

Govor zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, dr. Denisa Bećirovića, na Centralnoj komemorativnoj akademiji u povodu obilježavanja Dana sjećanja na žrtve Holokausta. Sarajevo, 27. januar 2012. godine.

„*Dame i gospodo, Poštovani gosti,*

Sa osjećanjima dubokog poštovanja prema svim nevino stradalim, danas smo ovdje kako bismo se podsjetili na žrtve Holokausta u Drugom svjetskom ratu. Generalna skupština Ujedinjenih naroda je, jednoglasno usvojenom Rezolucijom od 1. novembra 2005., označila 27. januar Međunarodnim danom sjećanja na žrtve Holokausta. Prateći usvajanje Rezolucije, generalni sekretar Ujedinjenih naroda je, s pravom, ukazao na taj poseban dan kao „važan podsjetnik na univerzalno proučavanje Holokausta, užasnog zla koje jednostavno ne može biti prepušteno prošlosti i zaboravu“. Strahote Drugog svjetskog rata podstakle su formiranje Ujedinjenih naroda. Ljudska prava za sve, bez obzira na rasu, spol, jezik ili religiju, načelo je na kojem se temelji njihova Povelja.

Da li je to danas zaista tako?

Na ceremoniji u Muzeju Yad Vashem, izraelskoj državnoj ustanovi smještenoj u Jerusalemu, koja istražuje, te muzejskim i naučnim radom čuva sjećanje na Holokaust, marta 2005. generalni sekretar Kofi Anan podsjetio je da je „svjetski značaj obilježavanja genocida - sistematskog ubistva šest miliona Jevreja i miliona drugih - također, bila podsticajna snaga Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima“. S tim u vezi, generalni sekretar je, uz ostalo, rekao da „Ujedinjeni narodi imaju svetu obavezu da se bore protiv mržnje i netolerancije. Ujedin-

jeni narodi koji propuste priliku da budu na čelu borbe protiv antisemitizma i drugih oblika rasizma poriču svoju historiju i miniraju svoju budućnost“.

Podsjetimo i na to da je jedan od prvih i danas u višestrukom smislu najvažnijih dokumenata novoformirane Međunarodne zajednice, utjelovljene u Ujedinjenim narodima, upravo Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, koja spada u korpus najznačajnijih međunarodnih dokumenata, u tekovine ljudske civilizacije, kao rezultat iskustva Međunarodne zajednice proisteklog iz Holokausta i genocida u Drugom svjetskom ratu, čiji je posebno značajni zagovornik bio Jevrej, poljski pravnik, Raphael Lemkin, čija je skoro cijela porodica žrtva Holokausta. Lemkinova želja bila je, uz ostalo, da uvjeri Međunarodnu zajednicu u značaj čuvanja sjećanja na Holokaust, kako se novi Holokaust ne bi ponovio nijednom drugom narodu, obećanjem iskazanim famoznom sintagmom: „never again“ (nikada više).

Holokaust je najsratniji period ljudske prošlosti. Pojavi Holokausta doprinijeli su rasizam u sprezi s vjerskom nesnošljivošću i dugom tradicijom antisemitizma. Holokaust je oživljen nacionalističkim strastima koje su se pojavile u Evropi u drugoj polovini 19. stoljeća. Dodatno je pogoršan teškim ekonomskim prilikama širom svijeta, neuspjehom Weimarske Republike i ravnodušnošću Međunarodne zajednice. Holokaust je pospješevan razvojem nacističke rasne i geno-

cidne ideologije i politike, počevši od filozofske platforme, izložene u Hitlerovoj knjizi *Mein Kampf*, preko Njemačkih zakona koje je nametnula država i manipulatorske propagande nacističkog režima Adolfa Hitlera, pa sve do državne politike ubistava i istrebljenja.

Govoriti o Holokaustu zadatak je svih nas koji participiramo u društvenom životu kako se zlo Holokausta nikada i nikome više ne bi ponovilo.

„Tako sve žrtve nisu bili Jevreji, svi su Jevreji bili žrtve“, napisao je preživjeli svjedok holokausta Eli Wiesel. „Jevreji su bili određeni za istrebljenje isključivo zbog toga jer su rođeni kao Jevreji. Njihova sudbina nije bila zapečaćena stoga što su nešto učinili ili objavili ili stekli, već zbog toga što su bili sinovi i kćeri jevrejskog naroda. Kao takvi bili su osuđeni na smrt kolektivno i pojedinačno...“

O odnosu Savezničkih sila prema Holokaustu, njegovim počiniocima i njegovim žrtvama, postoji niz različitih gledišta koja, uglavnom kritički, u suštini ocjenjuju da bi u slučaju da su Saveznici na Holokaust reagirali blagovremeno, njegove razmjere i posljedice, a naročito broj žrtava, mogle biti znatno manje. Odnos Saveznika i neutralnih država opisuje nekoliko kategorija: neznanje, nespремnost, nevoljnost ili neodlučnost u svojoj reakciji.

Zapadne sile, međusobno nesložne i pod utjecajem reakcionarnih krugova, nisu zaustavile nacističku agresiju u samom njenom početku. To je pokazao i Minhenski sporazum, kojim su Zapadne sile 29. septembra 1938. primudile Čehoslovačku da Njemačkoj ustupi Sudetsku oblast.

Holokaust je iza sebe ostavio trajne posljedice. On je bio i ostao arhetipski transformativni događaj u historiji zapadne civilizacije koji je donio ono što nijedan genocidni događaj prije njega nikada nije – gnusne zločine masovnog uništenja ljudskih života, zahvaljujući jedinstvenosti ideologije i politike ubistava.

Nacistički zločini imali su kolektivni karakter i kolektivno djelovanje. Istrebljenje

Jevreja i Roma, masakriranje civila i ratnih zarobljenika, te progon političkih protivnika, ogromnih razmjera, ukazuju, tvrdi Antonio Kasseze, da je riječ o politici „koju su poslušno sljedili najviši nacistički krugovi, a provodio cjelokupan vojni i birokratski aparat. Zločini koji su činjeni po uputstvima nacističkih vođa pripadali su žokolektivnom zločinačkom sistemu“. Historijska je istina da je nacističko uništavanje i istrebljenje Jevreja nesumnjivo bilo planski, organizirani, ciljani, najsystematičniji genocid izvršen u historiji ljudske civilizacije.

U posljednje vrijeme sve više smo, nažalost, svjedoci pojave negiranja Holokausta u Drugom svjetskom ratu i genocida u zaštićenoj zoni Ujedinjenih naroda Srebrenici, jula 1995. godine. Nosioci tog negiranja su različiti i raznovrsni, kako pojedinci, tako i grupe, razna udruženja, ustanove i drugi. Mi ih identificiramo kao nedobronamjerne, tendenciozne i kontraproduktivne, s mogućim i veoma teškim, dugoročnim implikacijama po žrtve genocida i uopće istraživanje genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Sve žrtve genocida obavezuju nas da, u ime budućnosti čovječanstva i najviših ljudskih i društvenih vrijednosti, sloboda i prava, civilizacijskih i kulturnih tekovina i dobara, ne dozvolimo, odnosno osujetimo sve namjere i pokušaje kojima se zločin genocida nagrađuje, a žrtva i dalje kažnjava. Sadašnje i buduće generacije iz svih dosadašnjih zločina genocida moraju konačno, u interesu budućnosti savremenog čovječanstva i civilizacije, izvući historijsku pouku o potrebi jačanja, razvijanja i ujedinjavanja svih antifašističkih snaga, bez obzira na nacionalnu, etničku, rasnu, vjersku, ideološku ili političku pripadnost.

U vezi sa zločinom genocida i ratnim zločinima, neophodno je što prije u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine usvojiti dva zakona: Zakon o zabrani i kažnjavanju djelovanja neofašističkih organizacija i Zakon o zabrani i kažnjavanju poricanja Holokausta, genocida i zločina protiv čovječnosti.

U borbi za pravnu državu i poštovanje ljudskih prava svih građana i naroda posebno važnu ulogu imaju Sud i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je 28.09.2001. godine odlučno stao na stanovište da su Zakon o Sudu Bosne i Hercegovine i Zakon o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, što znači da je organizacija i funkcioniranje pravosuđa i u nadležnosti Države Bosne i Hercegovine. Međutim, formiranje Suda Bosne i Hercegovine ne može biti opravdanje za neformiranje Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine. Stoga je i ovaj skup prilika da snažno pokrenemo inicijativu za formiranje Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, čija bi osnovna funkcija bila da, kao najviši sud, osigura jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana, odnosno on bi primarno trebao imati apelacionu i kasacionu nadležnost. Ustavni osnov za formiranje Vrhovnog suda je isti kao i za Sud Bosne i Hercegovine.

Podsjećanje na Holokaust ima historijsku važnost za cijelo čovječanstvo. Sjećanje na univerzalne lekcije Holokausta, odnosno najmasovnijeg genocida u 20. stoljeću, tog zločina koji je čovječanstvu nanio ogromne ljudske i materijalne žrtve, ne može biti prepušteno prošlosti i zaboravu. Obaveza je istraživača, kako to piše nobelovac Eli Wiesel, da govore u ime žrtava, podsjećaju na njihove patnje i suze i potiskuju strah od zaborava.

Zločin genocida zaslužuje posebnu osudu i zgražavanje. Njegovi planeri, naredbodavci i izvršioци identificiraju i određuju čitave grupe ljudi za istrebljenje. „Oni koji smišljaju i realiziraju genocid teže da liše čovječanstvo raznolikog bogatstva koje mu daju nacionalnost, rase, etničke grupe i vjere, to je zločin protiv cijelog čovječanstva, a ne samo grupe koja je na meti uništenja.“ Stoga je sveti zadatak svih progresivnih snaga, a posebno istraživača, da naučno istražuju genocid i druge oblike zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, na čemu se temelji istina i maksimalno sužava prostor za sve aktuelne i potencijalne falsifikate, manipulacije i laži.“

UČINIMO DA NIJEDNA ŽRTVA HOLOKAUSTA NE BUDE ZABORAVLJENA!

„Podići ću im u Domu svome i među zidovima svojim spomenik i ime (Jad Vašem)...Dat ću im vječno ime koje nikad neće biti iskorijenjeno.“ (Isaija 56:5)

Projekat pronalaska imena žrtava Holokausta ima za zadatak zapisivanje podataka svakog Jevreja koji je nastradao ili preživio za vrijeme Holokausta. Ti podaci podrazumijevaju imena, biografske detalje i fotografije na posebnim formularima napravljenim od strane Yad Vashema koji se nazivaju Stranice svjedočanstva.

**Zašto zapisivati imena?
Ko su bili tih „šest miliona“ ubijenih u Holokaustu?**

Broj je toliko veliki da je to teško i zamisliti. Nije poznato ko su bili ni gdje su živjeli. Nisu poznate informacije o njihovim porodicama, ko su im bili sinovi, kako su umrli i jesu li, i na koji su način, bili povezani s nama.

Milioni naše braće ubijeni su ili nestali bez traga tokom Holokausta. Naša dužnost je da ih zapamtimo. Ako ne djelujemo odmah, njihov identitet bit će zauvijek izgubljen.

Od 1955. godine Yad Vashem ispunjava zadatak očuvanja sjećanja na žrtve Holokausta prikupljajući imena koja su glavni prikaz identiteta osobe.

Iako je više od 6 miliona žrtava dokumentovano u Bazi imena žrtava Holokausta, milioni imena ostat će nepoznati ako ne prijavimo njihova imena još danas!

Stranice svjedočanstva čuvaju sjećanje na Jevreje koji su zauvijek nestali u Holokaustu. Svaka stranica sadrži žrtvino puno ime, datum i mjesto rođenja, mjesto prebivališta prije rata, zanimanje, imena roditelja i suprugu, okolnosti smrti, kao i fotografiju ako je dostupna. Stranice ispunjavaju preživjeli ili njihovi potomci, kao i prijatelji i poznanici žrtava. Stranice ostaju zauvijek sačuvane u Dvorani imena Yad Vashema kao javna komemoracija za Jevreje i čitav ljudski rod.

Baza podataka žrtava Holokausta trenutno sadrži 3.800.000 imena, uključujući i približno 2.500.000 skeniranih imena sa Stranica svjedočanstva

i ostatka iz arhiva i ostalih izvora. Od Novembra 2004. godine baza imena dostupna je i na internet stranici Yad Vashema (www.yadvashem.org)

Kao revolucionarna prekretnica u sjećanju i učenju o Holokaustu, ovaj izvor nam omogućava prijavljivanje dodatnih imena i pretraživanje s bilo kojeg računara širom svijeta – omogućava bilo kome da provjeri je li im neko blizak već zapamćen – ili da jednostavno saznaju više o drugim žrtvama; muškarcima, ženama i djeci koji su nastradali kao žrtve nacističke genocidne politike.

Milioni žrtava ostaju neidentifikovani. Ovim putem Yad Vashem izdaje hitni poziv jevrejskim porodicama i zajednicama da pronađu njihova imena. Ako ne preuzmemo odgovornost za dovršenje ovog ključnog zadatka neki

Kroz program pomoći/posjete naša globalna mreža volontera radi s preživjelim i drugima u njihovim zajednicama radi pomoći kod prisjećanja i zabilježavanja imena žrtava.

Pozivamo Vas da se pridružite u kampanji pronalaska i zapisivanja imena koja se trenutno odvijaju u vašoj Jevrejskoj opštini, kao i Jevrejskim zajednicama širom svijeta.

Stranice možete ispuniti u Jevrejskoj opštini Sarajevo svakog petka iza 18:15h.

Volonter zadužen za prikupljanje Stranica u Jevrejskoj zajednici Bosne i Hercegovine:
Lea Maestro
061/365-000
leamaestro@gmail.com
Tekst preuzet sa: www.yadvashem.org

Pripremila: **Lea Maestro**

od njih mogli bi biti izgubljeni zauvijek. Ovo je utrka protiv vremena, prije nego nas napuste i oni koji ih se još sjećaju.

Tokom godina mnogi preživjeli suzdržavali su se od suočavanja s vlastitim ratnim iskustvima, jer su sjećanja bila bolna. Uvijek smo iznova otkrivali da većina preživjelih posjeduje snažnu psihološku potrebu za obilježavanjem izgubljenih i mi ćemo im pomoći!

Kampanja pronalaska imena pruža mogućnost porodicama da istraže svoju vlastitu istoriju i da se povežu sa svojim jevrejskim naslijeđem produbljujući pri tom svoj jevrejski identitet.

Volonteri koji pomažu žrtvama Holokausta i drugima sakupljajući imena žrtava iz sjećanja sudjeluju u jako važnom i vrlo humanom djelu. Pomažući preživjelim Holokausta koji tragaju za načinom kako zauvijek obilježiti postojanje svojih prijatelja i voljenih, volonteri će pomoći u obnavljanju privrženosti jevrejskim vrijednostima.

Kroz program pomoći/posjete naša globalna mreža volontera radi s preživjelim i drugima u njihovim zajednicama radi pomoći kod prisjećanja i zabilježavanja imena žrtava.

Pozivamo Vas da se pridružite u kampanji pronalaska i zapisivanja imena koja se trenutno odvijaju u vašoj Jevrejskoj opštini, kao i Jevrejskim zajednicama širom svijeta.

Stranice možete ispuniti u Jevrejskoj opštini Sarajevo svakog petka iza 18:15h.

Volonter zadužen za prikupljanje Stranica u Jevrejskoj zajednici Bosne i Hercegovine:

Lea Maestro
061/365-000
leamaestro@gmail.com
Tekst preuzet sa: www.yadvashem.org

Pripremila: **Lea Maestro**

DOBAR POSAO

Uspješno okončani pilot-projekti – educirano oko 40.000 vjernika, vjerskih službenika i vjeroučitelja

Posljednjih smo mjeseci redovno izvještavali o implementaciji pilot-projekata crkava i vjerskih zajednica sa ciljem educiranja svojih članova o pandemiji HIV/AIDS i smanjenju stigme koja prati ovo teško oboljenje. Projekti o kojima je riječ razvijeni su u suradnji sa UNDP-om, World Visionom i Međureligijskim vijećem u Bosni i Hercegovini, a realizirani uz financijsku podršku Global Fonda iz

Švajcarske.

Ovako zahtjevan zadatak koji se našao pred „La Benevolencijom“ podrazumijevao je u prvom redu formiranje ekipe aktivista koji su zatim uspješno prošli čitav niz višednevnih obrazovnih seminara i stekli međunarodne certifikate za facilitatore i edukatore u oblasti HIV, AIDS I STIGMA. Paralelno sa ovim trebalo je prema propozicijama Global fonda osmisliti i predložiti sve pojedinačne elemente ovog specifičnog pilot-projekta na način da ih donator prihvati

i odobri tražena sredstva potrebna za njegovu realizaciju.

Naredni korak bio je odabir, prevođenje i prilagodba tradicijskih, religijskih, rabinskih i drugih tekstova potrebnih za izdavanje edukativno-informativne brošure **פנים ללא משוא** (Bez predrasuda), njihovo grafičko dizajniranje, te konačno tiskanje 600 primjeraka ovog jedinstvenog priručnika.

Animiranje članstva u svih šest naših opština (Banja Luka, Tuzla, Doboj, Zenica, Mostar i Sarajevo), kako bi se u što većem broju prisustvovalo planiranim radionicama na temu „HIV, AIDS I SMANJENJE STIGME“ predstavljalo je poseban problem. Argument koji se u ovoj fazi priprema najčešće čuo kako članice i članovi Jevrejskih opština nisu zainteresirani za ove i ovakve teme, ako ništa drugo zbog prosjeka njihovih godina dok oni mlađi nemaju vremena, pokazao se na samim radionicama potpuno apsurdnim. Prisustvo velikog broja mladih, kao i izuzetno aktivno učešće upravo starijih članova dokazali su suprotno, ali i još nešto – nedovoljno zalaganje lidera opština na promociji onih zajedničkih projekata koji nisu usko vezani za podjelu humanitarne pomoći.

Sve ove aktivnosti bile su popraćene i pojačanom propagandom aktivnošću kroz naše i druge domaće i inostrane medije.

Pogledajmo sada postignuća sve četiri članice međureligijskog vijeća na planu prevencije HIV-a i AIDS-a

a te smanjenja stigme.

ISLAMSKA ZAJEDNICA:

- ▶ educirano 125 imama i vjeroučitelja putem održanih 6 radionica na području tri muftijstva
- ▶ indirektno, putem medija i hutbi informiran veliki broj vjernika
- ▶ informirano najmanje 12.000 vjernika kroz informacije date putem 12.000 štampanih i podijeljenih afiša
- ▶ Štampane hutbe za imame, te priručnici za imame i vjeroučitelje
- ▶ anketirano 200 učenika o stepenu poznavanja HIV-a i AIDS-a i prisutnosti stigme
- ▶ definisani ciljevi Islamske zajednice za budući rad

JEVREJSKA ZAJEDNICA:

- ▶ Odštampana edukativna brošura „Bez predrasuda“ u 600 primjeraka sa tri tematska aspekta na HIV i AIDS: medicinski, psihološki i tradicijsko-religijski
- ▶ 140 članova Zajednice educirano kroz 6 radionica održanih u jevrejskim opštinama u BiH.
- ▶ 25 učesnika primilo osnovne informacije o HIV-u, AIDS-u i stigmati u okviru Limud Kešet-a
- ▶ Preko 1500 osoba informirano kroz intenzivnu informativnu kampanju posredstvom „Jevrejskog glasa“, „Sa-Lon“-a, „ABC NEWS“-Australija, te kroz gostovanja na BH Radio 1 i Radio „La Benevolencija“.

KATOLIČKA CRKVA:

- ▶ Pripremljeno, dizajnirano, tiskano i distribuirano 5000 letaka, 300

plakata i 500 ruksaka sa porukom „Znamo, zato prihvaćamo!“

▶ Educirano 453 mladih katoličke vjeroispovijesti kroz 12 jednodnevnih radionica u 11 gradova Vrhbosanske nadbiskupije (Sarajevo - 2 radionice, Kiseljak, Prozor, Tuzla, Vitez, Bugojno, Brčko, Jajce-Podmilačje, Novi Travnik, Žepče-Osova, Odžak) i 2 dvodnevna seminaru u Sarajevu

▶ Putem promotivnih materijala i medija informiran je veliki broj katoličkih vjernika na području Vrhbosanske nadbiskupije, preko planiranih 5000.

▶ Veliki broj osoba educiran je preko katoličkih medija: web stranice Nadbiskupijskog centra, internet portala Katoličke tiskovne agencije, putem Katoličkog tjednika, gostovanja na katoličkim radio postajama, (Radio Marija, Radio postaja Mir Međugorje, Radio Rama), kao i na reportažama na HRT1 u emisiji „Mir i Dobro“ i na lokalnoj Posavskoj televiziji.

▶ Veliki broj poziva da se radionice održe i u drugim KŠC-ima.

Srpska pravoslavna crkva:

▶ Sveštenstvo i vjernici informisani o realizaciji projekta putem medija i crkvenih glasila

▶ 205 pravoslavni vjernici u Bijeљini, Zvorniku, Doboju i Brčkom primilo informacije na temu HIV-a i stigme kroz 4 organizovane javne tribine

▶ Edukovano 100 sveštenika i vjeroučitelja Srpske crkve i

IZ AKTIVNOSTI „BOHORETE“

U posljednja tri mjeseca „Bohorete“ je nastavila sa svojim aktivnostima u vidu sastanaka koji se održavaju svakog drugog utorka, na kojima se planira djelovanje Ženske sekcije, koje se u zadnje vrijeme sastojalo uglavnom u posjetama bolesnim i nemoćnim članovima Opštine. Ostali utorci su predviđeni za neobavezno druženje, kada se žene okupe da uz kafu i u prijatnom ćaskanju provedu zajedno sat, dva. Jedan od svojih sastanaka smo posvetile pomenu na naše preminule članice: Olgu Jarhi, Olgu Bahar, Olgu Šešlija i Rahelu Vućjak. 29.11. 2011 smo proslavile rođendan Melihe Arslanagić, a 06.12.2011 Milena Maestro nas je počastila za rođenje unuka. Nada Mikulić nas je na jednom od sastanaka počastila za svoj rođendan.

Za Hanuku su „Bohorete“, kao i svake godine, pripremile salu i pridile bogat bife sa mnogo ukusnih jela, uz koja su uz muziku članovi Opštine mogli da uživaju do kasno u noć. „Bohorete“ su imale učešća i u organizovanju proslave Purima pripremom sale i bifea..

to kroz 6 radionica održanih u Bijeљini, Derventi, Brčkom, Doboju, Zvorniku i Tuzli (Eparhija zvorничко-тузланска)

▶ Штампани и подијелени: Приручник православног пастиру (за свештенике), 15 000 летака са основним подацима о ХИВ-у и стигми, 300 плаката, као и 300 фасцикли са логом пројекта.

▶ Едуковани свештеници и вјероучитељи одржали проповједи о ХИВ-у и стигми у храмовима и на часовима вјеронауке за 25.000 вјерника

▶ Одржана 4 едукативна предавања за 90 средњошколаца у Зворнику (накнадно одобрена активност)

▶ Одржан завршни округли сто и конференција за медије у Зворнику. Презентоване су реализоване активности и аргументовано затражено даље укључивање цркава и вјерских заједница на рјешавању овог важног друштвеног проблема.

TANGO JEHUDIM NA JAHORINI

Od 17. do 20. novembra 2012. godine održan je na Jahorini još jedan u nizu Limmud Keshet.

Od 17. do 20. novembra 2012. godine održana je još jedna Limmud Keshet ex-Yu konferencija – ovaj put u Bosni i Hercegovini. Cijeli dan su, u četvrtak sedamnaestog, pristizali gosti u hotel Bisticu na Jahorini, a domaćini – Limmud Keshet tim i ljubazno osoblje hotela su se potrudili da ih lijepo dočekaju: sa riječima dobrodošlice, osmijehom, domaćom pogačom i medovčom. Učesnici su dolazili i oni koji su došli ranije – nisu išli u svoje sobe da se odmore, već su ostajali tu, u lobiju hotela, nestrpljivi da vide ko će doći slijedeći. Veliki prostor je brujao od mnogih glasova, smijeha i dozivanja a sa svakom novom grupom dizao se novi val oduševljenih pozdrava i jednostavno rečeno – dobrog raspoloženja. Početak je obećavao još jedno sjajno druženje.

Tokom naredna četiri dana lobi hotela je bio centralno mjesto za sve učesnike Konferencije, jer dok ste se

muvali tu, oko recepcije i šanka sa dobrim pogledom na ulazna vrata i trpezariju – ništa nije moglo da vam promakne. I niko. Tokom četiri dana konferencije, veseli je žamor, u kojem su se preplitali glasovi svih generacija, odzvanjao ritmom dobrih vibracija čiste radosti.

Na Limmud Keshetu na Jahorini, koji je i ovaj put finansirao JDC, okupilo se 332-oje učesnika iz gotovo svih jevrejskih opština sa prostora bivših nam republika. Za njih je organizovan odličan program predavanja, radionica, izložbi, filmskih projekcija, poetskih, muzičkih i plesnih hepeninga, izlet u fantastičnu pećinu Orlovača i dobra muzika za dušu i tijelo – jer u Bistrici se mnogo plesalo. Poseban program je pripremljen za djecu i omladinu.

Limmud Keshet ex-Yu na Jahorini, šesti po redu koji se održao na ovim prostorima, zaista je bio smotra znanja iz različitih oblasti jevrejskog života, tradicije, historije, nauke i umjetnosti. U prošlom broju smo objavili program Konferencije pa nema potrebe da ponovo spomenemo svaki sadržaj ponaosob, ali je važno istaći da je tokom četiri dana bilo organizovano 85 različitih sadržaja, da je učestvovalo 27 predavača i 25 volontera.

Limmud Keshet tim volontera brinuo se da nikome ništa ne nedostaje, uvijek su bili tu da pomognu, da daju informacije,

prenesu poruke, ponesu kofere, da nađu zagubljene stvari i ljude, da pripreme prostorije za predavanja, projekcije, radionice, da osmisle i sprovedu program za djecu i mnogo, mnogo drugih važnih stvari koje su naš boravak učinile nevjerovatno ugodnim. Dragi naši volonteri - Ela Rojnik, Dina Šosberger, Mina Gusman, Andrea Andrlle, Ivo Kaunitz, Anna Kožemjakin, Marija Salom, Vladimir Andrlle, Jasna Čirić, Matea Dautović, Blanka Nicević, Slađana Ninković, Hannah Kaunitz, Filip Belevski, Lidija Milinković, Nina Novkov, Nikola Veličković, Iva Rajević, Isidora Dončev, Igor Gabaj, Aleksandra Tasić, Vedran Vajnberger, Zlatan Vajnberger, Andrea Cvetković i Duško Štampalija – bili ste sjajni! Hvala vam.

I napokon – nikako ne smijemo zaboraviti ni ljubazno osoblje hotela, odličnu uslugu – i fantastičnu kuhinju. Svaki obrok je bio poseban doživljaj i za oči i za nepce. Prava simfonija okusa koji su mamili da se proba svako od tridesetak ponuđenih jela.

Evo, sada je već mart 2012. Pred nama su novi susreti: Šolet u Novom Sadu, Pred-Pesah u Osijeku, Porodični seminar u Kladovu, Komemoracija u akovu, Bejihad, dječiji i omladinski seminari koje je teško i nabrojati, ljetni kampovi i naravno – naredni Limmud Keshet – sedmi po redu u E ne znamo gdje zvanično, ali nešto se šuška o Makedoniji.

Vidimo se uskoro!

Za „Jevrejski glas“
Elma Softić-Kaunitz

Na marginama Limmud Kesheta

Zagreb, 3.1.2012.
ב"עשת תבט א' ישילש סיו

Poštovani,
U „Jevrejskom glasu“ br. 20 (Sarajevo, novembar 2011.) objavljena je prepiska između organizatora Limmud Kesheta i Židovske općine Zagreb. U njoj se spominje i Židovska vjerska zajednica Bet Israel, pa smo dužni neke navode iz tih pisama objasniti.

Židovska vjerska zajednica Bet Israel nastala je nakon što je u svibnju 2005. Vijeće Židovske općine Zagreb tijesnom većinom (13 naprama 11 glasova, uz jedan suzdržani), iz nikad razjašnjenih razloga, izglasalo prekid ugovora s rabinom dr. Kotelom Dadonom, a da pritom nije izabrala novog rabina (Dadon je angažiran u Zagrebu od 1998., te je bio prvi rabin

u Hrvatskoj nakon više od pola stoljeća). Ubrzo potom, na Skupštini Židovske općine u Zagrebu 76% članstva glasalo je za ostanak rabina Dadona. No, kako Skupština ima samo savjetodavni glas, vođstvo Židovske općine na tu se odluku oglušilo i na novoj sjednici ponovo tijesnom većinom izglasalo prekid ugovora s rabinom.

Židovsku općinu Zagreb napustila je tada golemo većina vjernika, ogorčeni su otišli iz ŽOZ-a i mnogi sljedbenici židovske tradicije i drugi članovi Općine. Našavši se praktički na ulici, bez ikakve podrške državnih organa, tražili smo načina da reguliramo svoj status. U Židovskoj općini u Palmotićevoj više nije bilo rabina, a nisu se ni održavala bogoslužja dočim smo mi redovito održavali vjerski život u prostorima koje nam je priskrbio naš tadašnji predsjednik, pokojni Mihael Montiljo. U takvim okolnostima smatrali smo logičnim zatražiti od državnih institucija priznavanje svoje grupacije kao vjerske zajednice. Uputili smo dopis Komisiji za odnose s vjerskim zajednicama RH.

Državna se vlast na taj se dopis oglušila i on nije proizveo nikakve pravne posljedice, a i da jest, Židovska općina u Zagrebu os-

tala bi zajednica nacionalne manjine, u svojoj zgradi u Palmotićevoj ulici, uživajući sva prava koja iz tog statusa proizlaze. Ni tada, a ni bilo kada poslije, predstavnici Bet Israela nisu pismeno ni u drugim formalnim ili neformalnim kontaktima tražili brisanje Židovske općine kao institucije ili tražili da preuzmu bilo koji dio imovine Židovske općine Zagreb. No, s pitanjem imovine u odnosu na Bet Israel, ŽOZ već godinama ustrajno manipulira u Hrvatskoj i izvan nje.

„Bet Israel“ je u međuvremenu službeno upisan u Registar vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, uspostavio je sve funkcije koje suvremena židovska zajednica ima – vjersku, društvenu, kulturnu i socijalnu. Između ostalog, od jeseni 2006. radi židovska škola „Lauder Hugo Kon“ koja sada ima punih osam razreda i uku-

pno 54 učenika. Mi smo jedina židovska zajednica u regiji koja ima židovsku školu. Ove jeseni otvaramo i židovsku gimnaziju, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, zalaganjem naših članova, otvara se petogodišnji studij judaistike - ne treba naglašavati - jedini takve vrste u regiji.

U ožujku 2008. otvorili smo sinagogu i općinske prostorije na Mažuranićevoj trgu, u središtu Zagreba. U Židovskoj vjerskoj zajednici Bet Israel održavaju se predavanja, promocije, izložbe, koncerti i naravno, proslave blagdana. Izdajemo redovito glasnik „Ruah hadaša“ i „Divrej Tora“, židovski kalendar kao i razne knjige. Osnovan je i pjevački zbor „Mihael Montiljo“ koji se u proteklim mjesecima pojavio na nizu manifestacija, a održavao je i koncerte. Na događanja dolaze članovi Bet Israela i drugi Židovi koji nisu naši članovi, kao i mnogi nežidovi. S nama usko surađuju i Židovska kulturna scena „Bejihad“, kao

i „Hrvatsko-izraelsko društvo prijateljstva“. Uspostavili smo odlične kontakte s drugim vjerskim zajednicama koje nas uvažavaju i rado s nama surađuju. Ponosni smo zbog svega što smo postigli u ovih šest i pol godina, usprkos teškim financijskim prilikama.

Gotovo sedam godina nakon raskola u Židovskoj zajednici u Zagrebu i Hrvatskoj, službeno postoje dvije zajednice. Vođstvom Židovske općine u Zagrebu pružili smo i pružamo ruku pomirenja. I nacije koje su ratovale nakon sedam godina uspostavljaju mir i normaliziraju odnose, a iz Židovske općine u Zagrebu i dalje nas se sustavno pokušava blokirati i ocrniti na svakom koraku, kao što je pokazao i Limmud keshet na Jahorini.

Stav je Bet Israela da bi mnogo toga zajednički trebalo raditi, u zajedničkom interesu Židovske zajednice u Hrvatskoj: mi zagovaramo i što hitnije obnavljanje Sinagoge u Praškoj ulici, u najstrožem centru Zagreba, koju je zločinačka ruka srušila 1941/2. godine. Bio je to i ostao simbol Židovske zajednice u Zagrebu i Hrvatskoj.

Godine 2006. tadašnji predsjednik Republike Stjepan Mesić, predsjednik Sabora Vladimir Šeks, premijer Ivo Sanader i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić ponudili su Židovskoj zajednici financiranje izgradnje sinagoge i osnivanje Odbora za gradnju. Nažalost, vođstvo Židovske općine Zagreb, na čelu s dr. Krausom, odbacilo je prijedlog i propustilo povijesnu šansu. Jer Hrvatska je htjela i bila voljna izgraditi sinagogu, između ostalog, i zbog ulaska u EU. No inat pojedinaca koji nisu prihvatili da u tom projektu sudjeluje Bet Israel je prevladao. Bio je jači od gradnje sinagoge, snažniji od ispravljanja nepravde počinjene u Holokaustu. Tako da i danas tim sinagogalnim prostorom u Praškoj ulici caruje parkiralište uz blagoslov čelništva ŽOZ-a.

Izgradnja Sinagoge u Praškoj, stav je Bet Israela, mora biti strateški cilj svih Židova u Zagrebu i Hrvatskoj, bez obzira na podjele i u realizaciju gradnje mora se ići bez odgađanja. U tome nam podršku daje golemi dio hrvatske javnosti, kao i mnogi uglednici iz inozemstva, Židovi i nežidovi.

Pogotovo smo to obavezni prema starijim pripadnicima Zajednice koji se Sinagoge sjećaju iz djetinjstva i red je da ju za života vide obnovljenu. Katastrofa koja je našu zajednicu pogodila za vrijeme Drugog svjetskoga rata tek se manjim dijelom može zaliječiti, ali se jedna od nepravdi koja je tada počinjena može ispraviti ponovnom izgradnjom Sinagoge u Praškoj.

Članovi vijeća Židovske vjerske zajednice Bet Israel u Hrvatskoj

Nekoliko jevrejskih praznika proisteklo je na bazi različitih legendi koje se zasnivaju na čudima. Legenda i čudo po kojem je ovaj praznik nastao potiču od svitka koji nosi ime „Megilat Ester“ (Knjiga o Esteri). To je jedna od pet Megilot. „Megilat Ester“ je zadnja od pet Megilot, a dio Tanaha postala je tek početkom nove ere. Za ovu legendu ni do danas nije jasno da li je radnja iz nje samo fikcija ili stvarnost. Jedna činjenica je jasna; Purim je u stvari galutski praznik kao i nekoliko drugih koji su nastali van zemlje Izraela – u progonstvu. Sami događaji su se desili u Perziji, za vrijeme cara Ahašfera (hebrejski Ahašferoša). Purim se slavi krajem zime, tj. na koncu februara ili početkom marta mjeseca, što odgovara po hebrejskom kalendaru 14. i 15. mjeseca Adara. 15. Adara je Šušan Purim, nazvan po prijestolnici perzijskog carstva. „Megilat Ester“ je uvijek bio predmet diskusija, zbog porijekla autora kao i sadržaja. To se, naravno, odnosi na historijsku tačnost svitka. U svitku (knjizi), koji je potpuno profanog sadržaja nigdje se ne spominje ni Bog, niti pak nijedno hebrejsko ime za istoga.

Zbivanja po legendi, su se dešavala na dvoru perzijskog cara Ahašferoša, koji je jednom prilikom pozvao caricu Vašti

da se pojavi na dvorskoj svečanosti, što ona nije uradila. Ahašferoš je po savjetu svojih savjetnika prestao smatrati Vašti caricom, te je otjerao sa dvora. Nakon toga naredio je da se sakupe i dovedu najljepše djevojke iz cijeloga carstva na dvor, a od kojih će on izabrati novu caricu. Između ostalih, došla je i Estera (Hadasa, Mirta), koja je živjela sa stricem Mordehajem u samoj prijestolnici Perzije Šušanu. Ahašferoš je baš nju izabrao za caricu.

Glavni ministar dvora, Haman, je kovao zavjeru protiv Ahašferoša, a koju je čuo slučajno i Mordehaj. Saznavši da je Mordehaj, Jevrej, čuo razgovor o zavjeri, Haman je naredio da se svi Jevreji u Perzijskom carstvu pobiju, te da im se oduzme sve što su stekli. Da bi spasila svoj narod Estera je pozvala cara i Hamana na gozbu koju je za njih priredila. U toku gozbe ona je ispričala caru o zavjeri i organizatoru iste, Hamanu, a na pitanje ko joj je to dojavio rekla je da je to bio Mordehaj,

Buen Purim

njen stric. Car je naredio da se Haman objesi i na njegovo mjesto da se izabere Mordehaj, a da Jevreji budu priznati kao vrlo važan narod u cijeloj Perziji.

Vjerovatno su Jevreji u vavilonskoj dijaspori, legendu o purimskim događajima preuzeli od Vavilonaca, kod kojih je mnogo ranije postojao mit o njihovom vrhovnom bogu Marduku i boginji Ištar, (od kojih su u jevrejskoj varijanti nastala imena Mordehaj i Estera). Ti su bogovi bili u stalnom sukobu sa glavnim perzijskim bogom Mitrom. Osim ovoga, mnogi purimski običaji vuku korijen iz prastarog perzijskog praznika Nove godine, zvanog Farvardigan, koji je bio isto tako veseli praznik kao i Purim, na koji su se slali i primali darovi.

Purim vuče porijeklo od riječi „Purru“ ili „Buru“, koje su arkadskog ili starovavilonskog porijekla, a znače kocka ili žrijeb. Po legendi Haman je kockom odredio dan uništenja Jevreja.

Purim je jevrejski narod počeo veoma rano slaviti, ali su ga vjerski autoriteti teškom mukom legalizirali, nakon mnogih diskusija. Jedno vrijeme pao je u zaborav. Svojevrsnu renesansu je doživio u doba Hašmonejaca i makabejskog ustanka, pošto je pomogao u moralnoj podršci ustanicima. (Pominje se u drugoj knjizi Makabejaca kao „Mordehajev dan“). Purim, kao praznik, se slavi više od 2000 godina pošto je skoro svaka generacija Jevreja, morala da se bori za opstanak sa raznim opasnostima. Kao posljedica toga, još od srednjega vijeka pa nadalje, ustanovljeno je više takozvanih specijalnih (bolje rečeno lokalnih Purima). U našem regionu bila su poznata tri takva posebna Purima; Sarajevski Purim ili „Purim zatvorenika“, Purim di Ragusa (Dubrovački Purim) i Purim di Bilugradu (Beogradski Purim).

Sam praznik počinje postom „Taanit

Ester“ (Esterin post) 13. Adara koji traje samo tokom toga dana, a ne 24 sata. Na Arvid – Maariv (večernja molitva uoči Purima) se na samom kraju čita Megilat Ester, za vrijeme koje se, na pomen imena Hamana, lupa po stolu ili nečim drugim stvara buka. U kućama, poslije molitve, su ljudi još dugo sjedili, gostili se, a bilo je i igranja raznih društvenih igara. Kod sefardskih Jevreja pjevani su purimski kupleti „Complas di Purim“ u kojima su opisani purimski događaji, a kod aškenaskih Jevreja je bio običaj da učenici talmudskih škola igraju igrokaze sa purimskim scenama, što se u neku ruku može smatrati kao prethodnica ili početak jevrejskih pozorišta.

Sefardski Jevreji su slali darove rodbini i prijateljima i to se zvalo „Platikus di Purim“ (po specijalno velikom tanzuru na kojem su bili darovi). Aškenazi su to zvali „Šlahmones“ (od hebrejskih riječi „Mišloah Maanot“ što znači slanje poklona).

Poseban običaj kod Sefarada je bio

slanje kolača za familiju i rođake „Para lus konsuegrus“ i to „roskitas di alhašuf“ (kifle sa orasima), „čaldikas di aroz mulida“ (kolač sa rižom), „fularis“ (jaja u lisnatom tijestu) i slatke somune itd.

Interesantni su bili i vašari, održavani u svim većim gradovima u tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji. U Sarajevu je bilo više takvih vašara, održavanih u dvorištima sinagoga. U dvorištu „kurtižu“ starog hrama na Čaršiji prodavale su se maske i kolači kao i lutrija „la buleta“. Posjetioci su se dovikivali i govorili „dali baratu al idjo“ (daj Jevreju jeftinije).

Popularne su bile i čestitke za Purim kao „Buen Purim“, „Buenos anjos“, „Kada anju mižuradu“ (dobar Purim, dobra godina, svaka sve bolja) itd. kod Sefarada, a kod Aškenaza „Git Pirem“ (Dobar Purim). Poznati su bili balovi i zabave (sijela) prilikom kojih su se ljudi, a naročito djeca, maskirali.

Po nekim autorima, jevrejska teatralna umjetnost je dobrim dijelom počela purimskim igrokazima, u okviru kulturnih društava. Najstarija teatarska grupa je bila u okviru društva „El Progreso“ krajem 19. i početkom 20. vijeka u Sarajevu, čiju je djelatnost poslije I svjetskog rata preuzela „Lira“. Prve predstave su bile izvođene na đudeo-espanjol jeziku i to jevrejskih autora, a kasnije i na srpsko-hrvatskom jeziku. Društvo „Matatja“ je, pored tih igrokaza, bilo poznato u regionu i po premijerama više djela Laure Papo-Bohorete.

Sarajevo, 21.2.2012.
Prof. Kamhi David

Izložba „Židovi“

Važan element sistematski kreiranog programa propagande protiv Jevreja bilo je i organizovanje javnih protujevrejskih (protužidovskih) izložbi. Uspostavljena je mobilna Izložba „Židovi“ koju je osmislio i izradio Židovski pododsjek DIP-u. Izložba „Židovi“ u Sarajevu iz septembra 1942. godine, tako je bila dobro posjećena i organizirana da ju je posjetilo 22.000 stanovnika Bosne i Hercegovine.

U januaru 1942. godine počinje priprema za postavljanje Izložbe „Židovi“ koja je trebala da ima važne spoljopolitičke efekte, kao i unutrašnjopolitičke efekte i jasno da pokaže stav NDH po pitanju protivjevrejske politike u novoj državi. Priprema Izložbe krenula je jakom propagandnom akcijom koja je za cilj imala da prikupi knjige o Jevrejima i koja je radila na sabiranju podataka o protuhrvatskom djelovanju Židova do osnutka Nezavisne Države Hrvatske.

Izložba „Židovi“ otvorena je u Zagrebu 1. maja 1942. godine, a zatim je bila postavljena u Karlovcu, Osijeku, Vukovaru, Zemunu i Sarajevu.

Mnogobrojni apsurdni i nerealni crteži zamijenili su fotografije. Primjerice, krhki čovjek nosi na leđima tri velika sanduka ispunjena brojnim bocama pića, te na tim sanducima još i debelog Jevreja koji sjedi očito uživajući. On u jednoj ruci drži čašicu, a u drugoj bocu. Uz ovaj crtež o Jevrejima se iznose „nepriistrani podaci i činjenice“: „U 8 alkoholnih poduzeća bilo je 75 članova uprave od

toga 45 Židova. Od 21 ravnatelja bilo je 19 Židova.“ Ističe se i crtež sa slabim, izraženim radnikom koji nosi veliko debelo, dok na njemu opet sjedi debeli i ugojeni Jevrej: tekstom uz crtež se poručuje: „Svih 426 velikih drvarskih poduzeća u Hrvatskoj bilo je u rukama Židova. U 23 najveća bilo je od 56 ravnatelja 44 Židova“. Na kraju teksta se kazuje kako će se na Izložbi mnogo toga vidjeti što „će nas duboko upoznati s ovim strahovito sebičnim narodom, koji živi podmuklim parazitskim životom, šireći oko sebe opasan otrov“.

Tekst pod naslovom „Na Izložbi o Židovima u Umjetničkom paviljonu razjasnit će se odnos hrvatskog naroda prema Židovima“. Tvrdi se: „Židovi su „vječite lualice“ koji su se „doselili u naše krajeve“, i „niju su mogli mimoći ni balkanske zemlje.“ Prema rasnoj teoriji, ističe se da su Jevreji od najstarijih vremena, kao i danas, s „onakvim istim svojstvima... po kojima se razlikuju od ostalih naroda. Oni su kukavni puzavci prema jačemu, nemilosrdni tlačitelji slabijeg... uvijek spremni da se zajedničkim silama

poput grabežljivih pauka bace na okolne narode, da im isišu i zadnju kap krvi i da preko razorenih kultura, požara, ruševina i krvi dođu do svog konačnog zajedničkog cilja – do židovske nadvlade nad čitavim čovječanstvom...“

Nakon velikog publiciteta došao je dan otvorenja Izložbe. U Novoj Hrvatskoj donosi se ogroman naslov preko cijele stranice „Otvorena je Izložba ŽIDOVI“. Ministar unutrašnjih poslova dr. Andrija Artuković otvorio je Izložbu „u ime poglavnika“.

Neposredno prije nego li će Artuković u ime Pavelića otvoriti Izložbu, uvodni govor održao je Pročelnik Državnog izvještajnog i promidžbenog ureda dr. Vilko Rieger. Novine su prenijele cjelokupan Riegerov govor u kojemu je ovaj prvi čovjek DIPU-a istaknuo, da je „utjecaj Židova bio ... kod nas tako zlokoban i štetan“, da „židovstvo sadržava u sebi toliko razornih snaga“ do nekoliko slijedećih uvriježenih tvrdnji tog povijesnog trenutka: „U kapitalizmu i u komunizmu su na vlasti Židovi ... Židovi su bili oni, koji su u prošlom svjetskom ratu natjerali američki narod da se kolje za tuđe probitke. ... Oni su i sada bili glavni pokretač za rat protiv sila Osi... Židovi su htjeli ovaj rat i oni su ga izazivali. ... Židovi su ustali protiv ustaške Hrvatske i radi toga je ustaška Hrvatska

na čelu sa svojim poglavnikom zauvijek onemogućila židovsko rovarjenje“. 36 Rieger u svom govoru iznosi i klasičnu protužidovsku propagandnu teoriju prema kojoj su se Židovi „najprije uvukli u gospodarski život i sa svojim metodama pljačke i isisavanja došli brzo do bogatstva i gospodarske moći. Kasnije su se počeli uvlačiti u novinstvo i u cjelokupni javni život i tako se u mnogim zemljama doskora našlo gotovo u židovskim rukama čitavo novinstvo, kazalište, sliko-

pis, krugoval... Ali to im nije bilo dosta. Kad su bili već tako daleko, onda su se počeli baviti „politikom“. Bilo ih je u svim strankama“. Ovo židovsko bavljenje politikom, i samom Riegeru vjerojatno pojašnjava poznatu protužidovsku tezu zašto su na istoj liniji našli, kako kaže, „engleski lordovi i kapitalisti, američki bogataši i ruski boljševici“.

Tiskana je i knjižica o sadržaju i rasporedu Izložbe:

„I. Židovi u najstarija vremena

II. Židovsko naseljavanje u hrvatske zemlje od razorenja Jeruzalema 70. god. pos. Kr. do Patenta o toleranciji god. 1788.

III. Židovi u Hrvatskoj od 1782. – 1918.

IV. Židovi kao saveznici hrvatskih tlačatelja od 1918.-1941.

V. Dani slobode

VI Židovi u ostalim zemljama“.

Početkom juna 1942. godine u Novoj Hrvatskoj donose članak naslovljen „Izložba Židovi“ u Sarajevu“. „Nakon velikih uspjeha, koja je Izložba „Židovi“ pobudila u Zagrebu i Hrvatskoj pokrajini, a koja je posljednjih dana s jednakim uspjehom prikazivana u Zemunu, prenosi se iz Zemuna u Sarajevo, te će ovdje biti ova zanimljiva izložba otvorena 15-20 dana.“ Preuzevši iskustvo grada Zemuna, poručuje se: „Pošto će se posjetitelji ove izložbe moći koristiti povlasticom na željeznicama, očekuje se da će biti rekordan posjet Izložbe „Židovi“ i u Sarajevu“. Napominje se kako je Izložba neprekidno otvorena od 9 sati ujutro do 18.30 navečer, te da je samo tokom prethodnog dana Izložbu obišlo s velikim zanimanjem hiljadu ljudi. 83 Javnost je obaviještena kako je do 13. IX 1942. godine, Izložbu „Židovi“ pregledalo „10 tisuća osoba“. Ljudi su dolazili iz „pokrajinskih“ mjesta, a zbog velikog zanimanja predloženo je da Izložba bude otvorena za javnost do kraja septembra, umjesto do 20. septembra 1942. godine. Naglašava se kako vijedi „iskoristiti rijetku prigodu i upoznati se s razornim radom žido-masona“. Izložbu je do 21. septembra 1942. godine „posjetilo preko 20.000 ljudi“. U toku trajanja Izložbe pojačava se pritisak na čitaoce tekstovima koji opravdavaju potrebu postavljanja Izložbe. Svakom Sarajliji se sugerira da ne propusti posjet Izložbi. Izložba je zatvorena prema planu, te se opet ističe veliki broj posjetilaca: „Izložbu Židovi od prvog do posljednjeg dana posjetilo je oko 22 tisuće osoba“.

Može se ustvrditi kako je Izložba, dobro osmišljena konceptom anatemiziranja Jevreja, uz propagandnu potporu, odaslala nekoliko ključnih poruka: Jevreji imaju poguban uticaj na hrvatski narodni organizam, po „rasnim osobina-

ma po kojima se bitno razlikuju od Hrvata i nikad ne mogu postati Hrvatima, već mogu samo demoralizirati njihovu okolinu“, kako je „bivše čudovište Jugoslavija bila zapravo – židovska tvorovina!“ Također je naglašeno da su se Židovi uvijek borili protiv slobode hrvatskog naroda, „nastojeći na svakom koraku iskorišćavati hrvatski narod gospodarski, da bi ga na taj način što više politički zarobili“. Jer, kako se konačno zaključuje: „Na ovoj Izložbi hrvatskom narodu konačno otkrivena tajna, kojom su Židovi omatali sva svoja nastojanja, da bi nas više zarobili i da bi nas na taj način učinili podložnim svojim ciljevi-

Prenosimo iz „Dnevnog lista“ 27. januar 2012 – Obilježavanje Međunarodnog dana podsjećanja na žrtve Holokausta „Židovi - podsjećanje 1942.-2012.“

Sedamdeset godina nakon što je Izložba „Židovi“ bila postavljena u Sarajevu u septembru 1942., krajem mjeseca u Galeriji Novi hram mogla se vidjeti kako je to tadašnja vlast uz pomoć kulture (ove izložbe) i medija opravdavala strašne zločine koji su činjeni nad židovskim narodom.

Tako je na Izložbi u Galeriji Novi hram u Sarajevu io prikazan katalog Izložbe iz 1942. s još nekim dodatnim slikama, i, prije svega, popraćen pisanjem sarajevskog Novog lista u to vrijeme o samoj Izložbi te fotografijama koje će asociirati na ponašanje tadašnje države NDH prema Jevrejima iz razdoblja dok je bila postavljena Izložba (1942.).

Autor Izložbe „Židovi - podsjećanje 1942.-2012.“ u Galeriji Novi hram je mr. Eli Tauber, povjesničar, publicist i istaknuti član Židovske zajednice u BiH.

„Izložba „Židovi“ te 1942. godine bila je napravljena u Zagrebu, nakon toga je otišla u Osijek, a zatim je u septembru iste godine stigla u Sarajevo“, rekao je Tauber za Dnevni list. Izložbu je napravio ustaški promidžbeni odjel i ideja je bila bez obzira što je tada većina Židova bila u logorima, na neki način opravdati zašto su odvođeni u logore, zašto su mnogi od njih ubijeni, itd. Cilj izložbe bio je da se stanovništvu tadašnjeg NDH prikaže koliko su Jevreji pogubni za državu Nezavisnu Državu Hrvatsku, i što su to oni sve negativno uradili, naravno prema onome kako je to izloženo u katalogu Izložbe „Židovi“.

Izložba je imala veliki odjek u to vrijeme, pa je poznato da su Izložbu u Sarajevu u septembru 1942. posjetilo oko 22.000 ljudi: iako je planirano da bude postavljena od

ma, jer su oni uvijek išli za uništavanjem nepozitivnijih hrvatskih narodnih snaga i osobina“.

Izložba „Židovi“ trebala je „osvijetliti“ ulogu židovstva u hrvatskom narodu, trebala je prikazati „stvarnu“ ulogu hrvatskog naroda, koji je uz Židove, ustvari, bio u položaju građana drugog reda. Jedan propagandni izvještaj sa Izložbe zasiguno je jedan od najjasnijih komentara: „Dugo su Židovi izrabljivali na najpodliji i najsebičniji način naš narod, a ipak su sve do prošle godine ostali nekažnjeni“.

6. do 20. rseptembra, ona je zbog „velikog zanimanja“ i produžena dodatnih nedjelju dana.

No, ni tako ogromno zanimanje posjetitelja nije bilo slučajno, objašnjava Tauber: ustaške redarstvene vlasti davale su izvanredne vojete za dolazak na Izložbu i učinjeno je sve da što veći broj ljudi dođe i vidi izložbu. U svojoj su službi imali i medije, a oni koji su na Izložbu dolazili iz provincije imali su 50 posto popusta na željeznici te besplatnu kinopredstavu.

„Osnovna ideja Izložbe je bila da bi se zapravo na taj način još bolje opravdala zverstva koja su učinjena nad Židovima. Naravno, na Izložbi se može vrlo jasno vidjeti kojim je putem razvijana osnovna ideja i kako se na svaki način pokušavalo da se Židovi prikažu kao monstrumi, kao oni koji, da tako kažem, ugrožavaju hrvatskog seljaka i radnika“, rekao je Tauber.

Na Izložbi u Sarajevu bili su izloženi i različiti plakati, pa tako i jedna ilustracija vezana uz Dubrovčane. Na njoj je ilustrirano kako su Jevreji nekoliko puta istjerivani iz grada. Temeljita istjerivanja bila su 1502., 1515. i 1662.

„To je zapravo jedna obična ilustracija jedne galije, jednog broda koji dolazi u Dubrovnik, i to se, u odnosu na ostalo, može nazvati blagim, ali i to je bio jedan od načina da se kaže kako su Jevreji okarakterizirani...“ kaže Tauber.

No, prema toj Izložbi iz 1942., Jevreji nisu samo ugrožavali stanovništvo, nego su prikazani i kao trgovci robljem, što će biti prikazano na nekoliko kratkih stripova. Veliku ulogu u posjećivosti Izložbe imali su i mediji, a neki članci koji su tada objavljeni također će biti izloženi.

Izložba „Židovi - podsjećanje 1942. - 2012.“ koja je bila otvorena 27. januara u Galeriji Novi hram je podsjećanje na taj jedan trenutak, na događaj u Sarajevu od prije točno 70 godina.

„Ona je na neki način komemorativna, ali i evocira neke uspomene na jedan događaj“, kaže Tauber.

Sunce nad Drinom ugrijalo sve ljubitelje Samokovlijinih djela

Polaganjem cvijeća na bistu dr. Isaka Samokovlije u krugu Doma zdravlja koji nosi ime po ovom poznatom književniku i doktoru, u Goraždu je danas započela osma, Kulturno-književna manifestacija "Dani Isaka Samokovlije – Sunce nad Drinom" Goražde – Sarajevo – Fojnica 2012.

Cvijeće su položile delegacije Općine Goražde, Grada Sarajeva, Općine Fojnica, Jevrejske opštine u Sarajevu i Doma zdravlja Goražde. Prisutne zvanice i građane pozdravila je direktorica Doma zdravlja „dr.Isak Samokovlija“, dr. Sabina Gušo:

“Istina je da je ovaj velikan pisane riječi, govoreći i pišući o sudbinama, težini života ali i lijepim trenucima ljudi koji su živjeli na ovom prostoru, sigurno puno poznatiji po svojim spisateljskim sposobnostima. Međutim, on je odlučio da se po završetku studija u Beču vrati u ovu malu varošicu na obalama Drine i započne svoju ljekarsku karijeru. Bio je tada jedini ljekar koji je vodio brigu o ljudima na ovim prostorima”. Pomoćnik načelnika Općine Sanid Zirak, u ime Organizacionog odbora, podržao je uposlene u Zemaljskom muzeju BiH, Univerzitetnoj biblioteci i drugim institucijama od državnog značaja koje se bore za opstanak. Prisutnima se obratio i predstavnik Jevrejske opštine Eli Tauber.

U sklopu Programa, u holu Centra

za kulturu otvorena je Izložba "Život i djelo Isaka Samokovlije". Poslije Izložbe, upriličena su uvodna izlaganja o temama "Život i djelo Isaka Samokovlije i „O književno-kulturnoj manifestaciji“ mr. Elija Taubera i Rasima Ligate profesora književnosti, a ovom prilikom održan je i književni matine pod nazivom "Zavičaj u našim pjesmama", kada je upriličeno osnivanje književnog kluba "Isak" pri Centru za kulturu Goražde.

Programski sadržaj upotpunila je i glumica Irina Dobnik, monologom iz pozorišne predstave "Plava Jevrejka", kao i članovi i članice Vokalnog ansambla „Bejahad“ (Zajedno) iz Doboja, koji su pod rukovodstvom Frane Kolonomosa, izveli concert sefardskih

romansi.

Manifestacija „Dani Isaka Samokovlije – Sunce nad Drinom“ nastavila se u februaru raspisivanjem Javnog poziva za pisanje literarnih radova za učenike osnovnih i srednjih škola u BPK-a, Sarajevskog kantona, Fojnici, BiH i regiji. I ove godine, u aprilu organizovat će se Okrugli sto i kviz znanja za učenike osnovnih i srednjih škola o temi „Život i djelo Isaka Samokovlije.“ Pored ovih, planiran je i niz drugih sadržaja čime će se na prigodan način ukazati na značaj i djelo Isaka Samokovlije.

Ovogodišnjom književno – kulturnom manifestacijom "Dani Isaka Samokovlije – Sunce nad Drinom", koju organizuje Općina Goražde sa JU Centrom za kulturu, obilježava se 123 godine od rođenja i 57. godina od smrti Isaka Samokovlije.

Autobiografi su već za života dr. Isaka Samokovliju svrstali u red pisaca-svjetskih klasika.

Isak Samokovlija rođen je 03.09.1889. godine u Goraždu. Stvaralački radni vijek je proveo kao ljekar od 1921.-1925. u Fojnici. U Sarajevu

je živio do svoje smrti 1955. godine. Goražde, mjesto rođenja i mladosti Isaka Samokovlije, Fojnica i Sarajevo, mjesta stvaralačkog rada predstavljaju sponu tri grada, koji ovom zajedničkom kulturnom manifestacijom njeguju najveće duhovne i humanističke vrijednosti oličene u životu i djelu jednog od najvećih književnika sa ovih prostora.

Čestitamo vam 752. rođendan Grada Bihaća

Izložba Sarajevska hagada – poklon Biščanima

U okviru Programa obilježavanja Dana grada Bihaća, u organizaciji Arhiva USK i Jevrejske općine Sarajevo, u Kulturnom centru otvorena je Izložba sarajevske Hagade čiji je nastanak, te put od Španije do Bosne i Hercegovine tokom minulih stoljeća i danas misterija. Prema dostupnim podacima, a kako je u svom obraćanju kazivao Eli Tauber, publicista i autor izložbe, Hagada je ugledala svjetlo dana sredinom XIV stoljeća, čudesna i do danas neprevaziđena u svom sjaju, u svom putovanju i spašavanju od inkvizicije, fašista, nacista i drugih koji su je nastojali posjedovati ili uništiti. Hagada nije samo sveta knjiga, ona je, kako je kazao sinoć tokom otvaranja Izložbe, dokaz neuništivosti ljubavi i poštovanja, ona je stvarna misterija sa neprolaznom ljepotom.

Riječi dobrodošlice Izložbi i Eliju Tauberu u svojim obraćanjima iskazali su Alen Zulić u ime domaćina Izložbe Kulturnog centra, Fikret Midžić u ime Arhiva USK, te Željko Mirković u ime Općinskog vijeća i načelnika Albina Muslića.

Govoreći o organizaciji Izložbe gospodin Zulić je kazao kako sa ovom specifičnom izložbom građani Bihaća imaju priliku saznati koliko je Hagada povezivala ljude, a između ostalih i Bihać i Sarajevo. Prema riječima Fikreta Midžića ovo je vrijedna knjiga koja predstavlja kulturno-historijsku baštinu BiH, knjiga koja je preživjela mnoge nedaće, trajući na ovom mukotrpnom putu zahvaljujući dobrim ljudima. Ona je raritet, vrijedan dokument i neprocjenjiv dio baštine BiH u kojoj i jevrejska kultura ima svoje posebno mjesto.

U Centru za kulturu u Doboju, 9. februara, otvorena je Izložba o temi "Logori u kojima su stradali Jevreji BiH"

Izložba kao sjećanje na Holokaust

Izložba pod naslovom „Logori u kojima su stradali Jevreji BiH“, autora historičara i publiciste iz Sarajeva Elija Taubera, otvorena je u Umjetničkoj galeriji Centra za kulturu i obrazovanje u Doboju.

Ova izložba je podsjećanje na bezumlje koje je skoro uništilo jevrejsku zajednicu BiH, jer je od 1941. do 1945. godine stradalo oko 70 odsto Jevreja BiH, koji su se našli na meti sistematskog istrebljenja nacističke Njemačke i drugih okupacionih ili marionetskih država”, rekao je Srni izvršni sekretar Jevrejske opštine u Doboju Dario Atijas.

Na području Nezavisne Države Hrvatske /NDH/ tokom 1941. i 1942. godine osnovano je tridesetak njemačkih, italijanskih i ustaških logora. U logorima je u periodu od 1941. do 1945. godine nastradalo 70 odsto Jevreja iz BiH, što će se moći vidjeti na Izložbi, koja je i podsjećanje kako je jedno bezumlje skoro uništilo jevrejsku zajednicu BiH.

Tauber je naglasio da je samo osnivanje i upućivanje u logor i najbrutalnije primjenjivane hitlerovske rasističke i nacističke teorije, te metode mučenja i ubijanja sistemom ustaških svireposti, kao i spaljivanje žrtava u takozvanoj Picijevoj peći, upućuju da su logori i zločini u njima bili njemački recept.

Na području pod italijanskom upravom bili su organizovani sabirni logori za Jevreje u Kraljevići, na ostrvu Braču, u gradu Hvaru na istoimenom ostrvu, te u Gružu,

Kuparima i na ostrvu Lopudu pored Dubrovnika.

Treći Rajh je bio inicijator, organizator i provodilac svih tih protivjevrejskih mjera, koje su se završavale genocidom protiv Jevre-

ja u kojima su u NDH učestvovali ne samo ustaše, već i Folksdojčeri u nekim krajevima.

Prvi ustaški koncentracioni logor u NDH - Danica osnovan je 15. aprila 1941. godine u Drenju pokraj Koprivnice, dok su ustaše prvu masovnu likvidaciju zatočenika provele u logoru Jadovno na Velebitu, te u logorima Slano i Metajna na ostrvu Pagu, koji su bili sastavni dio velebitsko-pri-morskih ustaških koncentracijskih logora sa sjedištem u Gospiću.

Uz koncentracioni logor Jasenovac, koji je najduže djelovao, a po broju zatočenika i prostoru koji je obuhvaćao bio najveći ustaški, takođe su bili osnovani veliki logori u Krušćici pored Travnika, u Tenji pored Osijeka, u akovu, Loborgradu pored Zlatara i u Sisku.

KONCERT VOKALNE MUZIKE UZ UMJETNIČKU SARADNJU KLAVIRA I GITARE

Uspješno smo nastavili našu bogatu koncertnu sezonu. U organizaciji Jevrejske općine i Kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva „La Benevolencija“, na kojem su nastupile Klauđija Krkotić, sopran, Matea Skelo, klasična gitara i Belinda Krnić, klavir.

Klauđija Krkotić i Belinda Krnić su već poznate našoj publici, a evo i kratke biografije Matea Skelo. Završila je i diplomirala na Muzičkoj akademiji klasičnu gitaru 2005 g. Solo pjevanje je diplomirala u klasi Sanje Ostić, na Muzičkoj akademiji u Istočnom Sarajevu. Sada predaje klasičnu gitaru na Muzičkoj školi Novo Sarajevo i pjeva u horu Sarajevske opere. Nastupala je kao gitarista u Ljubljani i drugim gradovima Slovenije, te u Italiji, Mađarskoj itd. Dobila je više nagrada na državnim takmičenjima u Ljubljani i u drugim mjestima.

Na programu koncerta su bile sefardske kantike i romanse kao i djela Manuale de Falle za sopran i klavir. Između mnogih sefardskih romansi i kantika, K.Krkotić je izvela sljedeće:

1. *Yo con la mi kusuegra – (ja sa mojom svekrom)*
2. *Andemos al kafe – (Hajdemo u kafanu)*
3. *Buena semana – (Dobra sedmica)*
4. *Klaro del diya – (U osvjet zore)*
5. *Durme, durme – (Spavaj, spavaj)*
6. *Ken es esto – (Ko je to)*
7. *Asheriko de kinze anyos – (Ljepotica od petnaest godina)*
8. *Adio kerida – (Zbogom, draga)*
9. *El dya de Purim – (Dan Purima)*
10. *Hamisha asar – (Nova godina biljaka)*
11. *Simhat Tora – (Radost Tore)*
12. *Los siete izos di Hana – (Sedam Haninih sinova)*
13. *Una noche al lunar – (Jedne noći po mjeseci)*

Ove kantike i jednu pravu romansu možemo svrstati u dvije grupe i to: prva grupa su ljubavne, jedna uspavanka – kantike koje pjevaju o svakodnevnom životu Sefarda, a druga grupa su parareligijske i samo jedna prava romansa (Sedam Haninih sinova).

Ove kantike kao i romansa nisu nastale samo u Sarajevu i Bosni, nego i u drugim zemljama gdje su živjeli Sefardi, a yuku korijen još iz srednjovjekovne Španjolske. Sefardske romanse, kantike i pjesme predstavljaju najvrednije dijelove književne i muzičke baštine. To

se odnosi na sve zemlje gdje su živjeli Sefardi, a naročito u Bosni. Neki autori zovu sve ove tvorevine romansama, što nije tačno. Jedan od najvećih poznavalaca sefardske baštine dr. Moric Levi je više puta rekao da se svi napjevi koji su se u njegovo doba pjevali kao i ranije, nisu samo romanse nego i kantike. Kantika je napjev najčešće lirskog karaktera, većinom ljubavnog sadržaja. Laura Papo – Bohoreta ima jedan naziv za sve oblike koje Sefardi pjevaju – „el kantar“ – što se može prevesti sa riječju „napjev“. Za razliku od kantika, koje su više, manje pjevale samo žene i rijetki muškarci, romanse su bile više epske, a manje lirске pjesme u kojima se uglavnom opisuju događaji iz srednjovjekovne Španjolske i uloga Jevreja na dvorovima i oko dvorova, kao i herojska djela Jevreja i Jevrejki, u većini slučajeva imaju sretne završetke, ali poneke i nesretne.

U Bosni su i romanse i kantike bile izražaj ljudske duše, kao reakcija pričom ili pjevanjem na svaki važniji događaj u životu sefardske porodice, a ponekad i cijele jevrejske zajednice.

Program koji je K.Krkotić otpjevala u prvom dijelu ovoga koncerta je veoma zahtjevan, ne samo zbog načina na koje se ove romanse i kantike u sefardskom miljeu, a i šire pjevaju, nego i po stilu i emocijama koje u ovo izvođenje treba uložiti. Izvođači koji izvede ovaj repertoar prvo moraju znati šta tačno piše u tekstu romansi i kantika, a osim toga potrebno je poznavati način pjevanja narodnih napjeva Sefarada iz vremena kad su pojedine romanse i kantike nastale. U kantiki „Adio kerida“ interpretator treba izraziti veliko razočarenje čovjeka u svoju veliku ljubav

koju je zagorčala žena koju je toliko volio. Jake emocije trebale su biti prisutne i u ostalim ljubavnim kantikama, a posebno u pravoj romansi „Sedam Haninih sinova“ u kojoj Hana – majka sedam dobrih Jevreja, od kralja pozvanih da im da svoje prijestolje ako se odreknu svoje vjere, što oni odbiju, savjetuje da radije junački umru nego da se odreknu svoje svete vjere. Dramatiku i tragediju u toj romansi trebalo je pjevanjem dočarati što je K.Krkotić malo uspjela. Poznavaoći ove romanse, a i nekih otpjevanih kantika stekli su dojam da bi K.Krkotić trebala više vremena posvetiti i prevodu njihovog sadržaja na jezik koji govori. Činilo nam se da je njeno izvođenje više nalikovalo na blijedu kopiju izvođenja Flory Jagode, poznate interpretatorke ovih sefardskih napjeva koje dobro poznajemo.

Vokalne kompozicije Manuela de Falle, za sopran uz pratnju klavira, solistica je mnogo uspješnije i kvalitetnije interpretirala. Stekao se dojam da je u pripremi za svoj koncert, ovaj segment ozbiljnije shvatila. Bez obzira što je izvela samo nekoliko ovih pjesama, pokazala je da ovaj repertoar dobro poznaje. Svoj vokalni kapacitet je veoma dobro demonstrirala u pjesmi „El pano moruno“.

Manuel de Falla je jedan od najistaknutijih svjetskih kompozitora nacionalnog smjera u komponovanoj muzici. U svojim djelima je koristio najviše andaluzijske folklorne motive temeljene na takozvanom „canto hondo“ stilu, što je u stvari mješavina arapskih, jevrejskih i čisto kršćanskih folklornih elemenata, na početku svog stvaralaštva. Kasnije je prihvatio mlađi stil „canto flamenco“. Njegov opus je inače jako velik; komponovao je opere, balete, vokalna i instrumentalna kao i orkestralna djela. Bio je i izvanredan koncertni pijanist.

Umjetničke pratnje koje su izvele Belinda Krnić na klaviru i Matea Skelo na gitari bile su veoma uspješne. Na ovom koncertu je prisustvovalo više publike nego na prošlom, što nam predstavlja zadovoljstvo.

K.D.

VEĆE MUZIKE ZA VIOLONČELO I KLAVIR

Po prvi put u našoj koncertnoj sali, održan je koncert za violončelo. Kao i svi prethodni, raznovrsni koncerti i ovaj šesti po redu ove sezone, bio je u organizaciji Jevrejskog kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva „La Benevolencija“.

Na koncertu su nastupili studenti iz klase redovnog profesora na Muzičkoj akademiji u Sarajevu Jevgenija Ksaverjeva, kao i njegova asistentkinja Belma Alić, uz umjetničku saradnju studentata klavira i umjetničkih saradnika na Muzičkoj akademiji u Sarajevu. Oni su izveli kompozicije M. Brucha, S. Prokofjeva, L. Boccherinija, L.v. Beethovena, F. Francoeura i N. Paganinija.

Sve ove kompozicije su pisane za violončelo i klavir, izuzev „Simfonije – koncerta“ op. 125 koja je napisana za violončelo uz pratnju orkestra i „Varijacija na jednoj žici“ N. Paganinija napisana u originalu za violinu i klavir (orkestar) u transkripciji za violončelo i klavir.

Sve ove kompozicije su dosta poznate te se često izvode na koncertnim podijumima.

Svi solisti i umjetnički saradnici zaslužili su da budu u ovom tekstu spomenuti.

Belma Alić je izvela „Kol Nidre“ M. Brucha. To je prekomponirani, veoma poznati jevrejski aškenaski napjev, posebna molitva koja se moli na „Jom Kipur – Dan pomirenja“, jedan od najvažnijih dijelova jevrejskog bogoslužja. Postoji mnogo obrada ovog napjeva, ali je ova M. Brucha najcjenjenija.

Belma Alić je shvatila duhovnu nit ove kompozicije, te uspjela da svojom interpretacijom potakne publiku da se uživi i prihvati dramatski naboj koji stvara ova kompozicija. Umjetnički suradnik Milan Čavlović je, pored toga što je dobar pijanist, pokazao veliki smisao za zajedničko muziciranje.

Isak Haračić je veoma solidno izveo jedan stavak iz „Simfonije-koncerta“ op. 125 za violončelo i orkestar (u obradi za klavir).

Stavak Andante je kao i cijelo djelo sofisticirana i veoma zahtjevana kompozicija za izvođača uz odgovarajuću umjetničku saradnju Darije Jahić na klaviru.

Simfonija-koncert nosi sve značajne karakteristike jednog od najpoznatijih ruskih kompozitora 20.og vijeka Sergeja

Prokofjeva, kao što su neoklasicizam, kao i unošenje individualnog harmonijskog govora, te bujna koloristika i izražajna melodika. Djelo je u originalu napisano za violončelo uz pratnju orkestra.

Lucija Gregorov je izvela stavke Largo i Allegro iz Sonate No. 3 u G-duru, za violončelo i klavir L. Boccherinija, jed-

nog od najboljih violončelista svoga vremena (osamnaesti i početak devetnaestog vijeka) i kompozitora, predstavnika dramatskog stila u instrumentalnoj muzici. Napisao je deset koncerata za violončelo i orkestar, od kojih se najviše izvodi Koncert u D-duru u obradi F. Gruezemachera. L. Gregorov dobro je izvela largo, ali je trebala više pažnje obratiti na intonaciju pošto se radi o veoma izražajnoj kantileni. U allegru trebalo je više i preciznije naglasiti virtuozičnost. Umjetnička saradnja Erne Prutine bila je vrlo dobra.

Iz Sonate No. 4 u C-duru, za violončelo i klavir L. v. Beethovena, Adrijan Ivičević je uz korektnu umjetničku saradnju Milana Lucića, izveo dva stavka; andante i allegro vivace. Pokazao je solidno vladanje instrumentom u tehničkom i muzičkom smislu, te uspio da pogodi specifičan način izvođenja instrumentalne muzike L. v. Beethovena u ovoj zahtjevnoj sonati. To je jedna od pet na-

pisanih za violončelo i klavir, u drugom od tri razdoblja njegovog stvaralaštva, (od 1801 do 1815), uz ostale sonate za razne instrumente uz pratnju klavira.

Sonatu u E-duru za violončelo i klavir F. Francoeura izveo je Andrija Šimić uz veoma dobru umjetničku saradnju Sabine Mujić na klaviru. Ovo je jedna od tipičnih baroknih sonata, koju je komponirao F. Francoeur, odličan pozvalac tehničkih i koloritnih mogućnosti koje se mogu izvesti na violončelu. U prvom stavku Adagio cantabile, bogata kantilena plijeni svojom ljepotom i izražajnošću, te bukvalno traži poznavanje raznolikog vibrata do tančina. Virtuoznost drugog stavka Allegro vivo

sadrži prave tehničke bravure u svim pozicijama kao i komplicirane poteze. A.Šimić je ispunio sve zahtjeve ove značajne kompozicije i izveo je istu suvereno.

Na kraju koncerta Emil Zubčević je izveo „Varijacije na jednoj žici“ Nicolo Paganinija, na temu Rossinija, u transkripciji za violončelo, uz umjetničku saradnju Alme Hodžić. N. Paganini je bio umjetnik za koga nisu postojale granice u savladavanju tehničkih bravura na violini. U ovoj kompoziciji, među efektima koje je često upotrebljavao, valja spomenuti majstorsko vladanje pozicijama kao i korištenje flageoleta. Nepogrešiv u intonaciji, Paganini je bio virtuoz u sviranju samo na jednoj žici. U ovoj obradi za violončelo, ova izrazito virtuoza kompozicija nije izgubila ništa od svoje izuzetne ljepote i izražajnosti. Solista je pokazao da nekoliko može udovoljiti ovim zahtjevima, ali su se osjećale male intonativne nepreciznosti u pojedinim varijacijama u promjeni pozicija i kod izvođenja flagioleta.

Sve u svemu, ovo je bio izuzetno dobar koncert. Svi solisti su pokazali da imaju odličnu violončelističku školu i vladaju instrumentom, kako u tehničkom pogledu, tako i u poznavanju stilova u kojima su kompozicije pisane; od baroka, preko klasike do neoklasicizma. Zasluge za ovo pripadaju njihovom profesoru, Jevgeniju Ksaverjevu. Koncert je pokazao da je kvalitet svih izvođača na zavidnoj visini, što nije nikakvo čudo, jer je njihov profesor ne samo odličan pedagog nego i izvanredan solista, koji je poznat ne samo u regionu nego i šire u Evropi. Ova klasa može poslužiti kao primjer ostalima. Publika je sa uživanjem pratila izvođenja na ovom koncertu i dugim pljeskanjem nagradila sve učesnike. **K.D.**

JEVREJI VIŠEGRADA

POPIS STANOVNIŠTVA 1910. g. - VIŠEGRAD

Sefardi	Aškenazi	Ukupno
178	87	265

Isak Samokovlija i Ivo Andrić kažu za ljude ovoga kraja da se nikada nisu plašili teškoća, ni onda kada je besna Drina plavila njihove domove i varoš, ni onda kada su ratovi gutali žrtve. Oni su svim životnim poteškoćama gledali u oči.

Ove i mnoge druge osobine poprimili su i Jevreji Višegrada, časni i pošteni trgovci, hotelijeri, učitelji, zanatlije, apotekari, fabrikant, naši dragi rodaci i dobre komšije, umni intelektualci i privrednici iz poznatih jevrejskih porodica Baruh, Kamhi, Papo, Levi, Pinto, Gaon, Celermajer, Ciler, Koen, Šafel, Rajner, Vajs, Romano itd...

Jevreji Sefardi su u Višegrad prvo su došli iz Sarajeva, a onda i iz drugih mesta već u prvim godinama XIX vijeka. Dolaskom Austro-Ugarske monarhije na ove prostore, dolazi i znatan broj aškenaskih Jevreja.

Višegradski Jevreji su godine 1905. sagradili novi i vrlo lepi hram, jer je stari

hram bio već dotrajavao.

Sinagoga u Višegradu bila je jedna od najljepših i najvećih u Bosni i Hercegovini, a na njeno osvećenje su došli predstavnici svih jevrejskih opština iz Bosne i Hercegovine.

Broj jevrejskog življa u Višegradu opada između dva rata 1940g. U Višegradu se beleži 110 jevrejskih duša, predsednik Jevrejske opštine bio je Gabriel Papo, a rabin Josef Levi.

Za vrijeme Drugog svetskog rata, sa ulaskom Nemaca u grad, Hram je bio opljačkan, devastiran i delimično uništen. U početku su okupatori u njemu držali svoj

POPIS STANOVNIŠTVA 1910. g. - VIŠEGRAD					
	1879	1885	1895	1910	1940
Višegrad	37	145	177	265	110

magacin hrane, a kasnije su Nemci ovaj hram pretvorili u štalu za konje.

Dolaskom ustaških vlasti, Jevreji Višegrada su bili izvrgnuti sistematskim proganjanjima, pljački i ponižavanju.

Ustaše nisu stigle odvesti višegradske Jevreje u svoje logore. Jedinice Narodnooslobodilačke vojske su onesposobile železničku prugu. Onesposobljavanje železničke pruge, omelo je ustaše da odvedu Jevreje u logor sa ostalim transportima jevrejskih žrtava.

Kada su Italijani zauzeli Višegrad, ustaše se povlače, pa su Jevreji ostali na miru do decembra 1942. godine. Ustaše se tada ponovo vraćaju u Višegrad. Mnogi Jevreji su već bili u redovima partizana, neki su pobjegli u razna mesta Sandžaka i Crne Gore. Živeli su povučeno i niko ih nije uznemiravao. One koji su ostali u Višegradu pohapsio je Gestapo 1944. godine i odveo u koncentracioni logor Bergen-Belzen. U logorima je nastradalo 46 višegradskih Jevreja. Jevreji Višegrada ubijani su i u logorima Jasenovac, Djakovo i Sajmište.

Rat je preživelo 56 Jevreja iz Višegrada.

Posle Drugog svetskog rata, Sinagoga u Višegradu služila je kao krojačka radionica, kasnije je služila za prostorije gradskog arhiva, Crvenog krsta, a danas se tu nalazi Udruženje boraca Republike Srpske. Danas je uočljiva samo originalna ogradna iz 1905 godine, kao jedini trag života Jevreja na ovim prostorima.

Ivo Andrić prilikom poslednje posete Višegradu kaže: "Višegradski Jevreji su teško stradali za vreme Drugog svetskog rata. Bilo je u čaršiji pedesetak jevrejskih porodica dok danas u Višegradu živi samo jedna Jevrejka, gospodja Bukica Romano".

U Višegradu postoji Jevrejsko groblje, koje je formirano davne 1889. godine. Prvo se Jevrejsko groblje nalazilo se na kraju čaršije, na putu prema Dušću, a kada su počelo sa izgradnjom železničke pruge, groblje je premešteno na levu obalu Drine, na brdo Okolište. Tu se i dan danas nalazi oko 50-60 sefardskih i aškenaskih spomenika, obraslih u travu i rastinje, koji stoje i prkose vremenu kao nemi svedoci postojanja Jevrejske zajednice u ovom kraju.

Za "Jevrejski glas" JASNA ĆIRIĆ

TEA ABINUN I BBYO

Sve se desilo nekako spontano... mogla sam vrištati od sreće kada mi je mama javila da idem u Ameriku na dvije sedmice!!!

Bila sam nevjerojatno zaokupljena tih 6 dana u Atlanti (Georgia). Ozbiljno sam razmišljala o "Hadraba" programu. Nije mi dugo trebalo. Odlučila sam; idem na jevrejske studije, želim da proširim znanje koje sam stekla i da probudim našu malu tinejdžersku zajednicu.

13. februara sam prvi put letjela avionom. Nisam imala leptiriće u stomaku; iznenađujuće je jer sam mislila da ću se jako plašiti. Put je bio nevjerojatno iscrpljujući, najviše zato jer nije bilo direktnih letova za Atlant, te sam morala ići u Beograd gdje sam se našla sa svojom drugaricom Netom koju poznajem još iz kampa "Pirovac". Nas dvije smo zajedno išle do ogromnog aerodroma "Schiphol", gdje smo se našli sa ostatkom "BBYO Internacional" ekipe. Čekali su nas: Bessos iz Albanije, Rebeka iz Makedonije, Anna i Mark iz Latvije, Marija, Natalie i naravno, Linna, vođa grupe, iz Bugarske. Na aerodromu u Holandiji smo bili prilično

dugo - 6 sati, a put za Ameriku je trajao ni manje, ni više - 13 sati! Konačno smo stigli; iscrpljeni. Bila sam nevjerojatno uzbuđena, pogotovo kada sam upoznala porodicu kod koje ćemo Marija, Natalie, Bessos i ja biti naredna 2 dana, sve dok ne počne IC. Ta dva dana smo maksimalno iskoristili za zabavu - razgledali smo grad, kupovali, išli u sushi restoran, na kuglanje, gledali filmove... Ali pravi posao je počeo kada smo u srijedu došli u raskošni hotel "Hayatt". Dobili smo ključeve svojih soba, te sam upoznala svoje cimerke, i odmah otrčala dolje, da sa svojom grupom razgledam hotel. Išli smo u Hard Rock Cafe, ručali, zatim imali veliko otvaranje IC-a, a u 23:45 smo

svi otišli na spavanje, te jedva čekali sutrašnji dan.

Sljedeca 4 dana su veoma brzo proletjela, ali sam upoznala mnogo ljudi, i dobila hrpu papira da naučim o programiranju, te leadership-u i o samom načinu rada BBYO-a. 20. februara ostvario se moj san. Krenuli smo u New York, na JFK aerodrom, gdje je Netu i mene dočekala još jedna porodica, koja je živjela na Long Island-u. Tamo nismo imali program - sve je bila čista zabava. Bilo je nevjerojatno, mislila sam da sanjam...

Maksimalno sam iskoristila tu sedmicu: otišla sam na Empire State Building, bila na Times Square-u, u Central Parku i posjetila mnogo drugih mjesta. Nažalost, nisam stigla da vidim Kip slobode, niti da odem na neku Broadway predstavu, ali u meni tinja nada da ću ponovo posjetiti taj nevjerojatni grad koji nikada ne spava...

Povratak je bio depresivan, trajao je mnogo kraće, ali meni se činilo kao vječnost. Možda zbog toga, jer sam ostavila svoje

drugove ili zbog činjenice da sam bila sama na aerodromu sedam sati. Kada sam došla u Sarajevo, prvo što me iznenadilo bio je ogromni snijeg koji umalo da zatrpia cijeli aerodrom, a zatim moja porodica i sama toplina mog prelijepog grada.

Za "Jevrejski glas" Tea Abinun

• BBYO (B'nai B'rith Youth Organization) je Jevrejska organizacija koja se pored ostalog bavi edukacijom mladih.

Pripremila: **Gordana Girt**

U posljednjem periodu smo kupili jednu knjigu, a nekoliko smo dobili na poklon.

Kupili smo knjigu **David Albaharija "Mrak"** koja govori o odsustvu morala i o nesprenosti za preuzimanje odgovornosti za izrečenu riječ. David Albahari nije htio nikome da sudi, već da ispriča zanimljivu priču, jedno izmaštano viđenje jugoslavenske tragedije, u kojoj iza svega stoje nejasne i mračne sile koje imaju, bar kako to Albahari vidi, samo jedan cilj: stvaranje haosa i ometanje napretka. U ovoj knjizi pisac se poigrao elementima krimi-proze i trilera. Gledano iz druge perspektive, "Mrak" je priča o odlasku, o činjenici da se tim činom ništa ne mijenja, kao i o nadi, ma koliko ona varljiva bila, da je moguća promjena koja treba da prethodi povratku.

Gordana Girt je poklonila biblioteci slijedeće knjige: "Posljednji voz za Istambul", turske spisateljice **Ajše Kulin**.

Ova knjiga predstavlja priču o ljubavi i bjekstvu. Isprepletana je istorijom jednog od najzburkanijih perioda u Evropi i čitaoca vodi od Istambula i Marseja, Ankare i Kaira, pa sve do Pariza i Berlina. U centru ljubavne priče su Selva, kćerka jednog od malobrojnih preostalih otomanskih paša i mladi Jevrej Rafael, čija ljubav ne odgovara njihovoj okolini. Selvina porodica se protivi braku i odbacuju je. Riješeni da započnu novi život, Selva i Rafael odlaze u Francusku, ali im sreća i tamo okreće leđa. Započinje Drugi svjetski rat i dok se nacistička mreža steže oko njih, oni žive u stalnom strahu da će biti uhvaćeni i poslani u koncentracioni logor. U isto vrijeme, Turska očajnički pokušava da izbjegne da bude uvučena u rat, pažljivo balansirajući između sila Osovine i Saveznika. Protkana čarobnim mirisima Istambula i mističnom atmosferom Istoka, ova je priča posvećena svim običnim ljudima, neopjevanim herojima koji su zbog ideala rizikovali živote.

"Bog malih stvari", indijske spisateljice **Arundati Roy**.

Uz pomoć nepobjedive dječje nevinosti, brat i sestra blizanci pokušavaju oblikovati svoje djetinjstvo u sjeni olupine u kakvu se pretvorila njihova porodica, njihova usamljena majka (koja noću voli čovjeka kojeg njena djeca vole danju), njihova baka, stric, tetka, svi hrišćani u jednom malom mjestu na jugu Indije. Arundhati Roy dala nam je roman usidren u moru patnje, ali istodobno duhovit i čaroban.

Od Beogradske jevrejske opštine smo dobili **Zbornik radova "Menora"**, u kojem su objavljeni radovi na jevrejske teme raznih stručnjaka za jevrejsku umjetnost i tradiciju. Radionice na teme iz ovih oblasti, prvi je pokrenuo 2008 godine Filozofski fakultet u Beogradu, Odjeljenje za istoriju umjetnosti, zainteresovan da stekne osnovna ili unaprijedi već stečena znanja iz domena jevrejskih studija.

Književnik Sabahudin Hadžialić nam je poklonio tri svoje knjige: "Zemlja bez svijesti", "Neotkani Sizi" i "Nedovršene duše". Osim toga nam je poklonio i knjige još dva autora **"Dovoljno lud" i "Iza oklopa"**, književnika **Nihada Mešić River** i knjige književnice **Samire Begman: "Muzika / govor duše", "Tristanovi akordi" i "Posljednji princ"**. **Elma Softić Kaunitz** je poklonila biblioteci slijedeće knjige:

"Sveti Pavao", Alain Badiou i sve tri knjige **Danteove "Božanstvene komedije" - "Pakao", "Čistilište" i "Raj"**.

Hvala na poklonjenim knjigama.

Organizacijski odbor Kulturne scene "Bejihad 2012" raspisuje

NATJEČAJ ZA PROJEKTE

koji će biti prezentirani tokom Manifestacije «Bejihad 2012».

Na natječaj se mogu prijaviti projekti:

- izložba umjetničkih djela (slike, skulpture, fotografije i dr.)
- scenski nastup (muzički, dramski, plesni i dr.)
- film
- kazališna predstava
- koncert
- predavanje
- workshop
- promocija knjige i
- druge vrste projekata.

Za natječaj je potrebno dostaviti:

- a) Ime projekta
- b) Kratki opis projekta
- c) Adresu, telefon, fax, e-mail kontakt osobe
- d) Popis svih sudionika i odgovornih osoba
- e) Kompletan projekt (tekst, snimke eksponata, VHS video zapis ili CD-ROM).

Projekti će se primati do 15.06.2012 na adresu:

BEJAHAD - KULTURNA SCENA
Trg Marka Marulića 18
1000 ZAGREB
S naznakom «Natječaj - Bejihad 2012»

Radove će pregledati i ocijeniti natječajna komisija, te odabrati 8 (osam) projekata koji će biti predstavljeni na «Bejihad 2012» koji će se održati od 26. 8. do 2. 9. 2012 u Puli (Verudela). Izabranim projektima, odnosno njihovim autorima i sudionicima organizator pokriva troškove dolaska i odlaska, boravka za vrijeme trajanja Projekta, te troškove realizacije na samoj Manifestaciji. Organizator pokriva troškove dvodnevno boravka u hotelu Palma (Verudela). Rezultati natječaja bit će objavljeni do 15.7.2012. na www.bejihad.com, www.bet-israel.com, www.makabijada.com, te u časopisima Ruah Hadaša, SaLon, Jevrejski bilten, Jevrejski glas i Most.

Autori prihvaćenih projekata biti će direktno kontaktirani. Radovi poslani na natječaj se ne vraćaju.

SVIM JEVIJSKIM OPŠTINAMA

"Porodični seminar" u Kladovu (Srbija) će se održati u vremenu od 28. aprila (subota) do 01. maja (utorak) 2012. godine.

Učesnici će, kao i ranijih godina, biti smješteni u hotelu "Kladovo".

Cijena po učesniku za 3 puna pansiona je slijedeća:

Za odrasle pojedince	50 eura
Za odrasle parove	80 eura
Za djecu od 5 do 11 godina	10 eura
Za djecu od 12 do 18 godina	20 eura

Prevoz: Za djecu do 15 godina	besplatno
Za ostale	oko 50 KM
	(zavisno od broja prijavljenih)

Želimo naglasiti da pored onoga što plaćaju učesnici (za smještaj, hranu i prevoz) i JOINT participira u značajnom dijelu za sve to do punog iznosa.

Napominjemo da se planira i mogućnost da eventualno zainteresovani mogu ostati još jedan dan (zaključno sa srijedom, 02. maja), s tim da u slučaju da bude veća grupa za to zainteresovanih (više od 50 učesnika) bio bi organizovan i program za njih za 01. maj uveče.

Cijena za ostanak još jedan dan bi bila 15 eura po učesniku (za sve kategorije). Za djecu do 5 godina bi bilo besplatno.

Prijavljenima će se smatrati samo oni koji su već izvršili uplatu.

Informaciju o programu dobićete naknadno.

Rok za prijavu je 16. april 2012.

BEJAHAD MLADIH 2012.

26.08.2012. **nedjelja**

Bejihad 2011 - film i Koncert Ane Rucner

27.08.2012. **ponedjeljak**

10.30-12.30

Likovna radionica, voditelj Jakov Bararon, Umjetnička radionica, voditeljica Saša Mešić "Pišem znači postojim" voditelj David Albahari
14.00-15.30
Izraelski film i diskusija, voditelj Eliezer Papo
15.30-17.00
"Volio bih znati – pitanja iz judaizma", rabin Isak Asiel i Ana Lebl
22.30
"Sevdah" Amira Madunjanin i Boško Jović – koncert

28.08.2012. **utorak**

10.30-12.30

Likovna radionica, voditelj Jakov Bararon, Umjetnička radionica, voditeljica Saša Mešić "Pišem znači postojim" voditelj David Albahari
11.00
Ma'ayan - nastup
14.00-15.30
Izraelski film i diskusija, voditelj Eliezer Papo

15.30-17.00

"Volio bih znati – pitanja iz judaizma", rabin Isak Asiel i Ana Lebl
22.30
Alena Baeva- koncert

29.08.2012. **srijeda**

10.30-12.30

Likovna radionica, voditelj Jakov Bararon, Umjetnička radionica, voditeljica Saša Mešić "Pišem znači postojim" voditelj David Albahari
14.00-15.30
Izraelski film i diskusija, voditelj Eliezer Papo
15.30-17.00
"Volio bih znati – pitanja iz judaizma", rabin Isak Asiel i Ana Lebl
22.30
Šira Utfila – koncert

30.08.2012. **četvrtak Yom ISRAEL**

10.30-12.30

Dragi prijatelji,

Pozivamo vas na promociju "Bar micva Bejihad" kao i "Bejhad mladih 2012" koja će se održati 20.4.2012 godine (petak), u 20.00, u prostori-jama Jevrejske opštine Sarajevo.

Predstaviti ćemo ovogodišnju Manifestaciju koja će se održati od 26.8. - 2.9. u Puli - Verudela i koja bi trebala,

Likovna radionica, voditelj Jakov Bararon, Umjetnička radionica, voditeljica Saša Mešić "Pišem znači postojim" voditelj David Albahari
14.00-16.30
Izraelski film i diskusija, voditelj Eliezer Papo
22.00
DJ iz Izraela

31.08.2012. **petak**

Izlet Brioni
Zajednički Kabbalat Šabat s rabinima Isakom Asiellom i Eliezerom Papom

1.09.2012. **subota**

10.30-12.30

"Volio bih znati – pitanja iz judaizma", rabin Isak Asiel i Ana Lebl
21.30
Timna Brauer / Elias Meiri band

See you next year ☺

naravno, biti u prvom redu svečanost obzirom na 13-ti rođendan!!! Govoriti ćemo o programu obje manifestacije, cijenama sedmodnevnog boravka na ovoj zaista izuzetno atraktivnoj lokaciji (4 km od grada Pule), kao i o svemu što vas interesuje u vezi sa ovogodišnjom Manifestacijom!

Za organizatore
Vladimir Šalamon

SOCIJALNA SEKCIJA

Aron Albahari	100 KM
Povodom godišnjice smrti drage majke Marije Albahari	
Zdravko Grebo	100 KM
Doprinos za socijalni rad Opštine	
Knežević Aleksandar	20 KM
Doprinos za socijalni rad Opštine	

VJERSKA SEKCIJA CADIK DANON

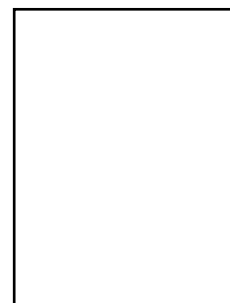
Draginja Beba Baruh	50 KM
Za Kadiš pokojnoj Mirjam Morica Ferera	

JEVREJSKA OPŠTINA

Supruža Fata Ripp s djecom	50 KM
Sjećanje povodom četvrte godine od smrti Mirka Rippa	
Branka Jahić	15 Eura
Za rad Jevrejske opštine	
Stevene Siegel USA	50 USA\$
Za rad Jevrejske opštine	
Knežević Aleksandar	20 KM
Za rad Jevrejske opštine	
Radovanović Tomo	20 KM
Za rad Jevrejske opštine	
Zdravko Grebo	200 KM
Za rad Jevrejske opštine u segmentu kulturnih aktivnosti	
Danilo Nikolić	50 KM
Pomen za majku Donku Nikolić	

Exp.

Zajednica jevrejskih opština
Bosne i Hercegovine
71000 Sarajevo
Hamdije Kreševljakovića 59

*Sretni roditelji Aron Kamhi
i Hale Šarok dobili su sina
Sama, a Blanka i David
Kamhi dobili su prvog
unuka.*

Mazal tov!